

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska institutionen

Examensarbete i redovisning – FEKH69

IFRS 15:s påverkan på intäktsredovisning

En fallstudie i hur IFRS 15 påverkar svenska bygg- och fastighetsbranschens intäktsredovisning

Författare:

Anna, Eriksson

David, Nyman

Omar, Doughoz

Handledare:

Kristina, Artsberg

Förord

Uppsatsen är vårt examensarbete i redovisning på kandidatnivå vid Lunds universitet. Även om processen ibland varit frustrerande har arbetet varit lärorikt och ingen gruppmedlem har, än så länge, sagt upp vänskapen. Under arbetets gång har vi fått stöd av vår handledare Kristina Artsberg. Vi vill därför tacka Kristina för hennes engagemang och konstruktiva kritik som drivit arbetet framåt. Vi vill även poängtera att uppsatsen aldrig hade varit genomförbar utan delaktighet från de respondenter och informanter som bidragit med sin kunskap. Därför vill vi rikta ett särskilt tack till samtliga företagsrepresentanter och revisorer som visat intresse och valt att delta i studien.

Anna Eriksson

David Nyman

Omar Doughoz

Lund, 31 maj 2019

Sammanfattning

Titel: IFRS 15:s påverkan på intäktsredovisningen; En fallstudie i hur IFRS 15 påverkat svenska bygg- och fastighetsbranschens intäktsredovisning.

Seminariedatum: 4 juni 2019

Ämne/kurs: FEKH69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Anna Eriksson, David Nyman och Omar Doughoz

Handledare: Kristina Artsberg

Nyckelord: Intäktsredovisning, principbaserad standard, internationella redovisningsstandarder, successiv vinstavräkning och redovisningsprinciper.

Syfte: Syftet med studien är att studera vilken påverkan övergången till en mer principbaserad standard har på företags intäktsredovisning. För att uppnå syftet analyseras hur utvalda företag upplever, tolkar och tillämpar IFRS 15.

Metod: För att undersöka syftet genomförs en fallstudie. En comment letters- och årsredovisningsgranskning genomförs och kompletteras med semistrukturerade respondent- och informantintervjuer.

Teoretiska perspektiv: Uppsatsens teoretiska referensram består av ett antal teoretiska begrepp nödvändiga för att förstå bakgrunden till IASB:s utformning av internationella standarder. Den teoretiska referensramen belyser normbildning inom redovisning där en standard antingen utformas som regel- eller principbaserad. Därefter fokuserar referensramen på normativ teori och grundläggande faktorer till behovet av redovisning och välformulerade standarder.

Empiri: Det empiriska materialet består av 24 comment letters, 31 bygg- och fastighetsföretags årsredovisningar, fem respondentintervjuer från olika företag och två informantintervjuer med auktoriserade revisorer.

Resultat: Uppsatsens författare drar slutsatsen att implementeringen av IFRS 15 har en begränsad påverkan i bygg- och fastighetsbranschen. Tillämpningen av IFRS 15 föranleder en principiell påverkan men företagets intäktsredovisning påverkas inte materiellt. Därutöver dras slutsatsen att IFRS 15 har brister i utformningen vilket resulterar i en svårtolkad standard. Det utökade tolkningsutrymmet bidrar till att standarden tillämpas inkonsekvent vilket försämrar investerarens möjlighet att jämföra finansiell information.

Abstract

Title: The Impact on Revenue Recognition Following IFRS 15; A case study on the impact of IFRS 15's revenue recognition applied to the Swedish construction and real estate industry.

Seminar date: June 4th, 2019

Course: FEKH69, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, 15 University Credits Points (ECTS)

Authors: Anna Eriksson, David Nyman och Omar Doughoz

Advisor: Kristina Artsberg

Key words: Revenue recognition, principle-based standard, international accounting standards, percentage of completion method and accounting principles.

Purpose: The purpose of the thesis is to study how the transition to a more principle-based standard impact companies' revenue recognition. To achieve this purpose the thesis analyzes how companies experience, interpret, and apply IFRS 15.

Methodology: To investigate the purpose, a case study is carried out. A comment letter and annual report review is conducted and in addition semi-structured respondent and informant interviews is hold.

Theoretical perspectives: The thesis theoretical framework consists of a number of theoretical concepts necessary to understand the background to the IASB's design of international standards. Moreover, the framework illustrates the norm formation process in accounting, where standards are either designed as a rule or principle. The framework, additionally, focuses on normative theory and the fundamental factors to understand a need for accounting and well-formulated standards.

Empirical foundation: The empirical material consists of 24 comment letters, 31 building and real estate companies' annual reports, five respondent interviews from different companies and two informant interviews with two authorized public accountants.

Conclusions: The thesis' authors conclude a limited impact following the implementation of IFRS 15. However, the authors of the thesis notes that the companies' revenue recognition is principle but not materially affected. In addition, it is concluded that IFRS 15 have deficiencies in its design, which results in a difficulty to interpret the standard. A standard open to interpretation leads to inconsistencies, which impair the investor's ability to compare financial information.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Problematisering	7
1.3 Frågeställning.....	9
1.4 Syfte	9
1.5 Avgränsning.....	9
1.6 Disposition	10
2. Metod.....	12
2.1 Forskningsstrategi och design.....	12
2.2 Tillvägagångssätt	13
2.3 Teorival.....	14
2.4 Metod för datainsamling	15
2.4.1 Narrativ litteraturgenomgång	15
2.4.2 Genomförandet av intervjuer	16
2.5 Urval	17
2.5.1 Val av företag.....	17
2.5.2 Val av intervjuobjekt.....	18
2.5.3 Val av comment letters	19
2.6 Metodutvärdering.....	20
2.6.1 Kritik mot urval.....	20
2.6.2 Styrkor och svagheter.....	21
2.6.3 Reliabilitet och validitet.....	22
2.6.4 Källkritik	22
3. Institutionaliala	24
3.1 Utveckling av intäktsredovisning.....	24
3.2 IFRS 15 och redovisning över tid	25
4. Teori.....	26
4.1 Normbildning inom redovisning.....	26
4.2 Beslutsanvändbarhetssynsättet.....	28
4.3 Redovisningsprinciper	29
4.3.1 Matchningsprincipen.....	29
4.3.2 Försiktighetsprincipen.....	31
4.3.3 Realisationsprincipen.....	31
4.4 Redovisning över tid eller vid en viss tidpunkt.....	33

5. Empiri	34
5.1 En bedömning av IFRS 15	34
5.2 Granskning av årsredovisningar.....	36
5.2.1 Företag som hyr ut bostäder.....	36
5.2.2 Företag som säljer fastigheter	37
5.2.3 Företag som bygger fastigheter.....	39
5.3 Respondentintervjuer	40
5.3.1 F1	40
5.3.2 U1.....	41
5.3.3 BoKlok.....	42
5.3.4 JM	42
5.3.5 NCC	43
5.4 Informantintervjuer	44
5.4.1 Lötborn.....	44
5.4.2 R1	45
6. Analys och diskussion.....	46
6.1 Skilda tolkningar leder till att lika intäkter redovisas olika	46
6.2 Utvecklingen går motsatt normgivarens syfte.....	47
6.3 IFRS 15 - en otydlig standard	49
6.4 Regel kontra princip.....	51
6.5 Kontroll skapas genom eget rättfärdigande	52
6.6 Företag tar kontroll över kunden.....	53
6.7 Grundläggande redovisningsprinciper i relation till tid	54
7. Slutsats	56
8. Vidare forskning	59
9. Referenslista.....	61
10. Bilagor.....	72
10.1 Bilaga 1 - Intervjulistå	72
10.2 Bilaga 2 - Intervjuguide, respondenter.....	73
10.3 Bilaga 3 - Informantenkät	74
10.4 Bilaga 4 - Sammanställning årsredovisningsgranskning 1	75
10.5 Bilaga 5 - Sammanställning årsredovisningsgranskning 2	76

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Redovisning påverkas av internationella standarder och är idag ett område där utveckling sker fortlöpande. Befintliga redovisningsstandarder bearbetas och ändras parallellt med att nya standarder utformas. Utvecklingen av redovisningsstandarder sker kontinuerligt vilket påverkar allt från företags praktiska bokföring till internationell harmonisering och kongruens. Marton (2016) diskuterar huruvida det fortfarande finns säregna svenska redovisningsregler eller om International Financial Reporting Standards (IFRS) långsamt övertar svenskt regelverk. Funderingen kan verka irrelevant med hänsyn till den procentuella andel av svenska företag som inte redovisar i enlighet med IFRS. Däremot är det vid utformningen av nationella standarder naturligt att hämta inspiration från internationella normgivare med resultatet att svenska regler påverkas av extern normsättning. Därmed kan det vara av intresse att förstå IFRS:s djupgående påverkan på utformning av redovisningsstandarder nationellt (Marton, 2016).

Deegan och Unerman (2011) förklarar att det finns två framstående normgivande organ, International Accounting Standards Board (IASB) och Financial Accounting Standards Board (FASB), som traditionellt påverkar utformningen av redovisningsstandarder globalt. Enligt Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) utformar IASB standarder med syftet att vara principbaserade medan FASB utformar regelbaserade standarder. Principbaserade standarder ger användaren lite vägledning gällande dess implementering. Därför betonas att företag som tillämpar principbaserade standarder bör ha tillräckligt med kunskap för att kunna tolka standarden på ett korrekt sätt (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Bristen på detaljerad reglering menar Wüstemann och Wüstemann (2010) kan leda till att användarnas egna bedömningar och tolkningar av standarden påverkar implementeringen. Ett för stort tolkningsutrymme kan innebära en risk att användare väljer att tolka principbaserade standarder på ett sätt som är fördelaktigt för sina egna intressen (Wüstemann & Wüstemann, 2010). Inkonsekvent tillämpning och brister i befintliga standarder som är tillämpbara vid intäktsredovisning leder enligt McConnell (2014) till behovet av en ny standard. I maj år 2014 efter en omfattande diskussion, i form av ett konvergensprojekt mellan IASB och FASB, kungörs en heltäckande redovisningsstandard i form av IFRS 15 *Intäkter från avtal med kunder* (McConnell, 2014).

1.2 Problematisering

Från och med 1 januari 2018 ersätter IFRS 15 ett flertal tidigare standarder som exempelvis IAS 11, IAS 18 och IFRIC 15 där samtliga hanterar avtalsrelaterade projekt (FAR AB, 2018). FASB och IASB målsättning med konvergensprojektet är att IFRS 15 ska förbättra kvalitén på rapportering av intäkter och samtidigt förbättra den globala jämförbarheten av finansiella rapporter (Trabelsi, 2018). Med hänsyn till den stora variation av företag som tillämpar tidigare intäktsstandarder menar McConnell (2014) att IASB inte kan ge ett tydligt svar på vilken effekt IFRS 15 kommer att generera. Den praktiska påverkan av implementering hos praktikerna beror på typ av företag och bransch. En specifik grupp av företag som har svårigheter vid intäktsredovisning är fastighetsutvecklande företag. En tydlig problematik hos dessa företag är huruvida ett pågående projekt ska redovisas över tid eller vid en viss tidpunkt, något IFRS 15 har till uppgift att tydliggöra (McConnell, 2014).

Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) noterar att implementeringen av IFRS 15 påverkar företag olika. Vid Hjelström och Hjelströms (2018) granskning av svenska börsnoterade företags första årliga kvartalsrapporter, för år 2018, uppmärksammas däremot inga drastiska förändringar i redovisningen efter implementeringen av IFRS 15. Indikationen, att inga väsentliga förändringar skett, behöver dock inte innebära att branschaktörerna agerar felaktigt. En anledning till att effekterna av IFRS 15 inte syns skulle kunna vara att företag felbedömer standardens påverkan på redovisningen. Nya begrepp och ansatser i IFRS 15 kan leda till att det saknas en gemensam syn av standardens innebörd i branschen (Hjelström & Hjelström, 2018). Bristande överensstämmelse mellan fastighetsutvecklande företags praktiska tillämpning och standardens innehåll resulterar i att Nasdaq Stockholm AB (Nasdaq) tillsätter en utredning kring företagens redovisningsmetoder för vinstavräkning av pågående arbete (Nordlander, 2018).

Nasdaq (2018) skildrar i sin utredning att börsnoterade fastighetsutvecklare redovisningsmetoder varierar. En del företag väljer att redovisa ett projekts intäkter vid kundens tillträde och andra med hjälp av vinstavräkningsmetoder. Centralt i utredningen är att förtydliga innebörden av bestämmande inflytande för företagen och därigenom bidra med en utökad vägledning till när redovisning över tid är tillåten (Nasdaq, 2018). Oscar Properties Holding AB:s (Oscar Properties) är ett tydligt exempel som skildrar att det råder olika uppfattningar bland svenska aktörer gällande vilka vinstavräkningsmetoder som är tillämpbara. I Oscar Properties årsredovisning tydliggörs att Nasdaq och Oscar Properties har skilda åsikter gällande företags

självständighet och därmed tillåtna vinstavräkningsmetod (Oscar Properties, 2019). Finansinspektionen har informerats om ärendet och den 9 januari 2019 meddelas Oscar Properties att Finansinspektionen ska granska frågan närmare (Oscar Properties, 2019).

Vid publicering av företags årsredovisningar år 2019, gällande bokslut år 2018, möjliggörs genomförandet av heltäckande studier rörande IFRS 15:s påverkan i och med att standarden blir tvingande för berör företag. Med bakgrund i att många börsnoterade fastighetsutvecklare nuvarande val av redovisningsmetod ifrågasätts av Nasdaq är det av intresse att studera vilken praktisk påverkan IFRS 15 har på bygg- och fastighetsbranschens intäktsredovisning. Uppsatsens författare noterar att en stor del av tidigare internationella skrivelser på området berör den faktiska implementeringsprocessen snarare än en ny redovisningsstandards påverkan. Bland annat berör Tsakumis (2007) studie en analys av att länders redovisningskultur influerar redovisningen. Studien landar i slutsatsen att kultur kan influera redovisning av känslig karaktär medan redovisningsfrågor av mindre relevans inte influeras i lika hög grad (Tsakumis, 2007). Petersen och Plenborg (2010) lyfter i sin undersökning faktorer som kan påverka företagets implementering av standarder. Därefter drar Petersen och Plenborg (2010) slutsatsen att standarder tenderar att appliceras inkonsekvent vilket bidrar till att ingen gemensam branschpraxis förekommer. Fearnley och Gray (2014) konstaterar i sin studie att institutionella faktorer spelar en viktig roll i att förklara olika redovisningsval och därav gör det möjligt att förklara varför redovisningen ser annorlunda ut i Europeiska Unionens (EU) medlemsländer. Albu, Albu och Alexanders (2014) forskning belyser att den lokala miljön kan förklara redovisningens utformning. Forskningen visar även på att de företag och aktörer som deltar i studien reagerar olika på standarder vilket visar att länder är heterogena när det gäller redovisning (Albu, Albu & Alexander, 2014). Studier gällande påverkan av att standarder implementeras är ett område uppsatsens författare noterar är relativt outforskat. Därav verkar det föreligga ett befintligt kunskapsgap på området.

IFRS 15 förklarar Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) är en principbaserad standard som till skillnad från tidigare standarder tvingar användare att ta ställning till fler aspekter. Intäktsredovisningens tolkningsutrymme har utökats i och med introduktionen av IFRS 15 vilket ställer högre krav på användarens professionella erfarenhet och bedömningsförmåga (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Därav finns det anledning att misstänka att utökat tolkningsutrymme kan föranleda att aktörer på marknaden tolkar och tillämpar den nya standarden annorlunda i förhållande till normgivarnas bakomliggande syfte.

1.3 Frågeställning

Givet ovan problematisering är det därför rimligt att ställa sig frågande till vad en praktisk påverkan av IFRS 15 blir. Uppsatsens författare ställer sig därför frågan hur övergången till IFRS 15 påverkar svenska företag i bygg- och fastighetsbranschens intäktsredovisning?

1.4 Syfte

Syftet med studien är att studera vilken påverkan övergången till en mer principbaserad standard har på företags intäktsredovisning. I strävan att nå syftet kommer uppsatsen analysera hur utvalda företag upplever, tolkar och tillämpar den nya standarden. Grundläggande redovisningsprinciper kommer att undersökas då de kan bidra till att förstå aktörernas agerande. Förhoppningen är att studien ska vara av praktisk betydelse för bygg- och fastighetsbranschen samt normgivande organ genom att bidra till en inblick i den effekt implementeringen av IFRS 15 resulterar i. Då tidigare forskning har fokus på att belysa själva implementeringen av nya standarder är förhoppningen att uppsatsen ska bidra till ny kunskap om vilken den praktiska påverkan av IFRS 15 blir. Uppsatsens analys och därtill följande slutsatser kan gynna branschen genom att bidra med en generell analys av ett uppmärksammat fenomen. Därutöver kan studien gynna normsättare genom att bidra med en ökad förståelse kring vikten av att utforma standarder på ett tillräckligt tydligt sätt för att säkerställa en enhetlig tillämpning.

1.5 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till att endast studera en del av IFRS 15. Mer specifikt avgränsar sig uppsatsen, med hänsyn till arbetets omfattning och tillgängliga resurser, till att studera steg fem i IFRS 15:s femstegsmodell. Då uppsatsen inriktar sig på redovisning av intäkter över tid valde uppsatsens författare att begränsa fokuset till endast det femte steget. Steg fem i femstegsmodellen hanterar specifikt *när* en intäkt ska redovisas. Uppsatsens författare noterar att intäktsredovisnings terminologi omarbetats i samband med övergången från IAS 11 och IAS 18 till IFRS 15. Tidigare standarder benämner intäktsredovisning som genererats av långtgående kontrakt som successiv vinstavräkning medans IFRS 15 applicerar begreppet redovisning över tid. Författarna till uppsatsen väljer att tillämpa begreppen synonymt. Trots att endast en specifik del av IFRS 15 undersöks är förhoppningen att uppmärksammade idéer och tendenser ska bidra till en djupgående analys och ett generellt perspektiv där noterade trender kan appliceras i en större kontext.

Därutöver görs även en avgränsning till att endast studera årsredovisningar från börsnoterade svenska företag. Avgränsningen till årsredovisningar från noterade företag görs med hänsyn till att dessa företag ofta har krav på sig att utforma årsredovisningar med hög nivå av transparens. Dessutom är noterade företags årsredovisningar offentliga och företagen är obligerade att tillämpa IFRS-riktlinjer i sin redovisning. Därför är valet att endast studera noterade företags årsredovisningar ett effektivt tillvägagångssätt för att säkerställa åtkomst till offentliga dokument och företagens nyttjande av IFRS. I uppsatsen är en bokslutskommuniké likställd med en årsredovisning i det fall undersökt företags årsredovisning för räkenskapsår 2018 inte är publicerad vid tillfället för uppsatsens genomförande. Författarna till uppsatsen är medvetna om att information i en årsredovisning är mer omfattande än den i en bokslutskommuniké. Dock kan en bokslutskommuniké ge en indikation på hur företag väljer att tillämpa och tolka IFRS 15. Därför väljer uppsatsen att vid bristande tillgänglighet till årsredovisning att istället studera företags bokslutskommuniké.

Uppsatsen avgränsar sig dessutom till att studera två marknader, bygg- respektive fastighetsbranschen, där IFRS 15:s påverkan sannolikt åskådliggörs. Byggbranschen definieras i uppsatsen som byggföretag vars verksamhet till viss del utgörs av att bygga bostäder. Definitionen av fastighetsbranschen är i uppsatsen fastighetsföretag vars affärsidé är att bygga, förvalta och sälja bostäder. I och med att två närliggande branscher studeras använder uppsatsens författare begreppet branschen synonymt till både bygg- och fastighetsbranschen.

1.6 Disposition

Uppsatsen följer en tydlig struktur, i enlighet med en traditionell disposition vid utförande av företagsekonomisk forskning. Första kapitlet, inledningen, introducerar läsaren till bakomliggande problem till varför uppsatsens författare väljer att ställa vald fråga och syftet med studien. Följande kapitel, avsnitt två, relaterar till vald metod vid utförandet av studien. Metodkapitlet inleds med en beskrivning av vald forskningsdesign och forskningsstrategi. Därefter förklaras hur studien rent praktiskt genomförs för att vidare förklara varför vald teori tillämpas. I metodkapitlet redogörs dessutom metod för datainsamling och bakomliggande resonemang till studiens urval. Avslutningsvis görs en metodutvärdering där diverse kritiska aspekter av vald metod och praktiska utförande lyfts.

Uppsatsens tredje kapitel innehåller studiens institutionalia. Institutionalian behandlar den normativa aspekten av uppsatsen. Inledningsvis innehåller avsnittet en redogörelse för hur standarder kring intäktsredovisning har utvecklats. I kapitlet ligger fokus på att redogöra för

vilka standarder som tidigare tillämpats och hur dessa standarder idag ersatts av IFRS 15. En djupgående redogörelse av utformningen av IFRS 15 och särskilt innebörden av redovisning över tid avslutar kapitlet.

Uppsatsen fjärde kapitel, teoretisk referensram, består av ett antal teoretiska begrepp nödvändiga för att förstå bakgrunden till IASB:s utformning av internationella standarder och specifikt innebörden av redovisning över tid respektive vid en viss tidpunkt. Den teoretiska referensramen utgår från ett brett perspektiv och belyser normbildning inom redovisning där standarder antingen utformas som regel- eller principbaserad. Därefter fokuserar referensramen specifikt på normativ teori och grundläggande faktorer till behovet av redovisning och välformulerade standarder. Vidare fokuserar referensramen på grundläggande redovisningsprincipers relevans för att förstå utformningen av intäktsredovisning.

I uppsatsens femte kapitel redogörs studiens empiriska data. Empirin inleds med ett avsnitt där uppmärksammade brister från granskade comment letters presenteras. Därefter följer de källor som ligger till grund för insamlad data, nämligen; Årsredovisningar, respondentintervjuer med företag och informantintervjuer med auktoriserade revisorer. Empirin fördelas tematiskt efter de fyra källor som ligger till grund för datainsamlingen. Det empiriska avsnittet som behandlar årsredovisningarna kategoriseras i tre underkategorier beroende på företagens huvudsakliga inkomstkälla; Uthyrning-, bostadssäljande och bostadsbyggande företag.

Uppsatsens sjätte kapitel består av en avslutande analys och därtill hörande diskussion kring insamlad data i förhållande till institutionalian och den teoretiska referensramen. Analysen ligger till grund för uppsatsens sjunde kapitel, slutsats. I slutsatsen redogörs studiens resultat. Sjunde kapitlet innehåller svar på forskningsfrågan och resonemang kring uppsatsens författares egna slutsatser baserade på genomförd analys. I det avslutande kapitlet, avsnitt åtta, belyser uppsatsens författare tankar de haft under arbetets gång och som legat utanför arbetets omfattning. Funderingar och förbättrande åtgärder är sådana faktorer som uppsatsens författare belyser och anser kan ligga till grund för vidare forskning.

2. Metod

2.1 Forskningsstrategi och design

Vald forskningsstrategi vid utformning av uppsatsen har varit den kvalitativa strategin. Bryman och Bell (2017) poängterar att forskare vanligtvis skiljer mellan en kvalitativ och kvantitativ forskningsstrategi. Empirin i den kvalitativa forskningsstrategin är vanligtvis mer fokuserad på verbal data snarare än numeriska värden (Bryman & Bell, 2017). Forskningsobjektet tenderar därför att vara mer centrerat kring individer och dess sociala kontext för att möjliggöra djupgående analys och tolkning av ett av forskarna uppmärksammat social företeelse (Skärvad & Lundahl, 2016). Med hänsyn till uppsatsens syfte var den kvalitativa forskningsstrategin lämplig att applicera på forskningsfrågan. Den kvalitativa strategin är nämligen som Bryman och Bell (2017) belyser användbar när forskaren behöver sätta sig in i värderingar, beteenden och studera individens handlande i relation till en större kontext. Då uppsatsen ämnat att förstå sig på påverkan av implementeringen var det av betydelse att förstå relationen mellan respondent och den sociala kontext personen arbetat i.

Forskningsdesign för studien har varit genomförandet av en fallstudie. Den grundläggande formen av en fallstudie karaktäriseras enligt Bryman och Bell (2017) av att i detalj fokusera på ett specifikt fall. Ett fall kan bland annat fokusera på antingen en plats, en organisation eller en specifik händelse. Karaktäristiskt för fallstudie som design är dock att den väljs för att ingående studera en viss miljö eller situation. Centralt vid val av fallstudie är att forskaren bör överväga vilket typ av fall som bidrar med bäst kunskap kring forskningsämnet (Bryman & Bell, 2017). Då uppsatsen avgränsade sig till att studera en specifik del av IFRS 15, med målet att erhålla en djupgående analys av standardens påverkan, var det lämpligt att en instrumentell fallstudie genomfördes. Instrumentell fallstudie innebär enligt Bryman och Bell (2017) att en studie genomförs med fokus på ett fall i ett försök att skapa en övergripande förståelse för ett mer generellt problem. I och med att studien valde att avgränsa sig till att studera steg fem i IFRS 15 var förhoppningen att analysen av ett specifikt område skulle bidra till en övergripande förståelse av standardens påverkan i företags redovisning.

Dock bör det poängteras att uppsatsen inte utformades på ett sådant sätt där endast ett specifikt fall i form av en organisation analyserades djupgående. I stället har valt fall varit en specifik händelse, implementeringen av IFRS 15 i Sveriges bygg- och fastighetsbransch. Det är viktigt att läsaren noterar att studiens frågeställning fokuserar på IFRS 15:s påverkan och att

vald händelse, implementering av standarden, varit en kontinuerligt process från dess att standarden blev obligatorisk till dess att studien genomfördes. En fallstudie i form av en specifik händelse ansåg uppsatsens författare var relevant för att möjliggöra en ingående analys av IFRS 15:s påverkan trots att händelsen i sig varit en kontinuerlig företeelse. Vald händelse har studerats i bygg- och fastighetsföretag då det skett en tydlig uppdelning i redovisning mellan intäkter över tid och vid en viss tidpunkt i dessa branscher. Det var därför sannolikt att intäktsuppdelningen tydligt tog sig uttryck i företag som förvaltar och utvecklar bostäder. En grundlig förståelse av undersökt kontext möjliggjordes då ett diversifierat antal källor granskades och bidrog till en djupgående analys av studerat fall.

När uppsatsens författare hänvisade till att vald metod, fallstudie, bidragit till en djupgående analys menas inte den traditionella uppfattningen att djup följer av en ingående analys av exempelvis en specifik organisation. Uppsatsens författare har med val av forskningsdesign velat undersöka trender, förändringar och mönster i bygg- och fastighetsbranschen till följd av att IFRS 15 blivit obligatorisk. I uppsatsen har det därför inte ansetts tillräckligt att studera en organisation för att besvara ställd fråga. Dessutom noterade uppsatsens författare att valt ämne har varit politiskt känsligt. Ämnets känslighet bidrog till motvillighet bland tillfrågande företag att dela med sig av allt för detaljerad information då de upplevde att deltagande kunde leda till en negativ effekt på deras verksamhet. Uppsatsens författare ansåg däremot att djup har uppnåtts då en övergripande datainsamling från ett snävt urval av comment letters, årsredovisningar och intervjuobjekt bidrog till en ingående analys av IFRS 15:s praktiska påverkan.

2.2 Tillvägagångssätt

Initialt genomfördes en bred litteratursökning för att erhålla grundläggande förståelse av forskningsläget inom valt ämnesområde. Ett brett förhållningssätt i inledningsfasen av arbetet är enligt Rienecker och Jørgensen (2014) en viktig faktor för att skapa sig kunskap om de brister och potentiella kunskapsgap som råder inom området. Efter en övergripande genomgång av tillgänglig litteratur och en första problemformulering kan litteratur relevant för problemet sökas mer riktat (Rienecker & Jørgensen, 2014). Därefter formulerade uppsatsens författare en frågeställning vilken låg till grund för en mer specifik litteratursökning där kärnan var att finna relevant data kring ställd fråga. I samband med litteratursökningen valdes lämplig forskningsstrategi, forskningsdesign och metod för datainsamling.

I och med att vald forskningsdesign i huvudsak bestod av att genomföra en fallstudie innebar det att efter genomförd problematisering avgränsa sig till företag inom vald bransch

och kontakta intervjuobjekt. Urvalet av comment letters, årsredovisningar, respondent- och informantintervjuer gjordes med hänsyn till att samla in lämpligt empirisk material för att kunna besvara ställd forskningsfråga. Kriterier tillämpade vid urvalet redogörs för i avsnitt 2.5.

Löpande med arbetet att samla in relevant empirisk data växte den teoretiska referensramen fram. Då teorin utformades parallellt med datainsamling innebar det att en iterativ strategi tillämpades vilket Bryman och Bell (2017) förtydligar är en strategi som förklarar sambandet mellan teori och data som en ständig rörelse mellan de två aspekterna.

Arbetsgången vid utformningen av uppsatsens analys fokuserade initialt på att bearbeta insamlat empiriskt materialet. Efter granskning av tillgänglig data kopplades empirin ihop med institutionalian och arbetets teoretiska referensram. Centrala begrepp i den teoretiska referensramen som legat till grund för genomförd analys var regel- respektive principbaserad standard, matchningsprincipen, försiktighetsprincipen och realisationsprincipen. Därutöver har analysen även byggt på normativa aspekter som presenterats i referensramen. Innehållsanalysens granskning av årsredovisningar, comment letters och intervjuer med nyckelpersoner har bidragit till en generell bild av IFRS 15:s påverkan på företag inom bygg- och fastighetsbranschen.

2.3 Teorival

Uppsatsen teoretiska referensram har till viss del byggt på den teori, beslutsanvändbarhetssynsättet, som ligger till grund för utvecklandet av FASB:s referensram. Huvudsakligt fokus i uppsatsen har varit IFRS 15:s tillämpning i relation till IASB:s normsättning. Med hänsyn till relationen mellan FASB och IASB ansåg författarna till uppsatsen att det var av vikt att lyfta tankar och teorier till grund för både FASB och IASB:s referensram då de bidrar till en indikation kring syftet bakom IFRS 15:s framtagande. Därutöver har även regel- respektive principbaserade standarder diskuterats då de har varit av betydelse för hur FASB och IASB valt att utforma sina standarder. Det var även bra att ha i åtanke det faktum att referensramarna, och därtill hörande standarder, byggde på normativ redovisningsteori som föreskriver hur redovisningen bör utformas. Dock poängterade uppsatsens författare att det inte fanns någon garanti att regelverken följt sitt ursprungliga syfte. Trots denna potentiella brist har av IASB publicerade dokument använts för att tydliggöra det bakomliggande syftet till införandet av IFRS 15.

Vidare har uppsatsens teoretiska referensram byggt på ett antal välkända redovisningsprinciper. Använda redovisningsprinciper har valts med hänsyn till att de ansetts vara centrala i strävan att tydliggöra intäktsredovisning kopplad till långvariga projekt. Försiktighetsprinci-

pen har varit relevant att beakta då principen hanterar eventuella förluster något som matchnings- och realisationsprincipen inte fokuserar på. Matchningsprincipen har ansetts relevant trots vissa kända brister i och med att undersökta företag haft omsättningstillgångar som tagit lång tid att producera. Därför har en princip som kan matcha kostnaderna mot intäkterna varit nödvändig. Realisationsprincipen har valts att tillämpas då den var avgörande för att förstå när en intäkt från ett långvarigt projekt ansågs vara realiserad.

2.4 Metod för datainsamling

2.4.1 Narrativ litteraturgenomgång

Rienecker och Jørgensen (2014) anser att det är högst relevant att planera sin litteratursökning ordentligt då det bidrar till en större förståelse till varför studien är i behov av att vissa sökningar görs. Inledningsvis genomfördes därför en narrativ litteraturgenomgång i ett försök att tillhandahålla en bättre förståelse av det aktuella forskningsläget. En narrativ litteraturgenomgång kan enligt Bryman och Bell (2017) vara ett bättre alternativ att tillämpa, än den systematiska litteraturgenomgången, vid mindre projekt med hänsyn till tid och resurser. Centralt vid litteraturgenomgången är att skapa sig en ökad förståelse för det ämne studien är tänkt att beröra. Narrativa sökningar brukar därför vara en mer flexibel arbetsgång där forskaren i förväg inte vet vad genomgången kommer ge för resultat. Dessutom kan den narrativa litteraturgenomgången lämpa sig vid kvalitativ forskning med interpretativ karaktär (Bryman & Bell, 2017). Då studien har tillämpat en iterativ strategi var en narrativ litteraturgenomgång passande att tillämpa med hänsyn till uppsatsens karaktär och begränsade resurser.

Litteraturgenomgången har resulterat i ett underlag på 17 vetenskapliga artiklar och ett flertal tryckta källor i form av baslitteratur. Material som använts har hämtats med en systematiskt sökning vilket Rienecker och Jørgensen (2014) förklarar bör användas när information kring ett särskilt utvalt ämne söks. Då uppsatsen hade en tydligt avgränsad fråga var en systematisk sökning användbar för att hitta lämplig ämnesfakta. Insamlat material i form av vetenskapliga artiklar har hämtats via elektroniska databaser. Elektroniska databaser använda under litteraturgenomgången har bestått av LUBsearch och Business Source Complete. Nyckelord som huvudsakligen använts vid sökning i databaserna har bestått av; Revenue from contract with customers, accounting, auditing, percentage of completion method, completed contract method, construction industry, IAS 11 och IAS 18. Vetenskapliga artiklar använda i uppsatsen var alla publicerade i vetenskapliga journaler och hade blivit peer-reviewed. Det faktum att

artiklarna hade publicerats och blivit granskade tydde på att dess kvalitet var hög. Tryckt litteratur som inkluderades i uppsatsen har hittats genom att använda Lunds universitets biblioteks-databas, LUBcat, där sökning baserades på utvalda ämnesord; Redovisning, redovisningsprinciper, intäktsredovisning och internationella standarder.

2.4.2 Genomförandet av intervjuer

Huvudsakliga delen av den empiriska datainsamlingen har skett via genomförandet av en grundlig dokumentanalys av utvalda företags årsredovisningar. Däremot har genomförd dokumentanalys inte ansetts tillräcklig för att besvara ställd fråga. Uppsatsens författare upplevde att praktikers syn på IFRS 15 var relevant för att förstå den nya standardens påverkan, något som inte tydligt framgår av företagens offentliga dokument. Därför kompletterades dokumentanalysen med respondent- och informantintervjuer. Vald metod, att genomföra intervjuer, har gjorts med förväntan att intervjuens karaktär av att vara flexibel ska bidra till en bra dialog som konkretiserar hur företagen anser sig ha påverkats av IFRS 15.

Intervjuerna genomfördes i syfte att samla in material för att möjliggöra svar på ställd fråga. I Bilaga 1 kan läsaren se en sammanställning av deltagande intervjupersoner, dess position samt när intervjuerna har genomförts. Ett fåtal av medverkande respondenter och informanter har deltagit i fallstudien med krav om anonymitet. Därför har vissa personer inte nämnts vid namn i empirin utan ett system för att bibehålla anonymiteten har använts. Intervjuobjekten har tilldelats ett nummer och en bokstav som indikerar arbetsplatsens huvudsakliga inkomstkälla; Uthyrning (U), försäljning (F), byggnation (B). Tillfrågad anonym revisor benämns med (R). Exempelvis skulle därför den första respondent som intervjuats och arbetat med uthyrning refereras till som U1. Deltagande företag som har valt att inte vara anonyma har varit JM, BoKlok och NCC. Respondenter som deltog i studien valdes med förhoppningen att de skulle kunna använda sin egen erfarenhet och återge hur arbetet rent praktiskt påverkats som ett resultat av att IFRS 15 blivit obligatoriskt. Intervjuerna hade karaktären av att vara semistrukturerade vilket enligt Bryman och Bell (2017) innebär att frågor till intervjuobjektet i förväg formuleras men att det finns utrymme för den intervjuade att svara mer utvecklat och fritt. I Bilaga 2 kan läsaren hitta den intervjuguide som användes vid respondentintervjuerna.

Majoriteten av genomförda intervjuer skedde per telefon då geografiskt avstånd och bristande resurser inneburit en svårighet att åstadkomma fysiska intervjuer. Samtliga samtal har efter samtycke från respondent spelats in. Därutöver genomfördes en respondentintervju via mejl då tillfrågad deltagare föredrog att besvara intervjuguiden skriftligt. Med hänsyn till långt

avstånd och därtill förknippade kostnader ansåg uppsatsens författare det oskäligt att få tillstånd fysiska intervjuer med övriga respondenter då tillgängliga hjälpmedel funnits. En fördel med telefonintervjuer är dessutom enligt Bryman och Bell (2017) att intervjuaren lättare kan få respondenten att svara på känsliga frågor då intervjuaren inte fysiskt är närvarande. Då uppsatsens författare under arbetets gång noterat en viss politisk känslighet rörande tillämpningen av IFRS 15 kan det varit fördelaktigt att telefonintervjuer använts för att säkerställa svar på känsliga frågor. Däremot poängterar Bryman och Bell (2017) att nackdelen med telefonintervju som format är att det är svårare att få tillstånd längre intervjuer. På grund av svårigheten att genomföra längre intervjuer har uppsatsens författare inför varje intervju läst på om respektive respondents företag för att möjliggöra att anpassade och relevanta frågor ställdes.

Med hänsyn till geografisk närhet genomfördes en fysisk intervju med Malin Olsson, ekonomichef på BoKlok. Respondentintervjun genomfördes på Olssons kontor i Hyllie med förhoppningen att respondentens arbetsmiljö skulle bidra till en avslappnad svarsmiljö och därmed understödja ingående svar på ställda frågor. Vid genomförandet av samtliga intervjuer har mer lättsamma och övergripande frågor initialt ställts för att sedan övergå till konkreta och detaljerade frågor. Efter genomförd intervju har inspelat material transkriberats för att möjliggöra en grundlig analys av intervjupersonens svar.

Parallellt med respondentintervjuerna genomfördes två informantintervjuer med syftet att skapa en övergripande bild av hur företagen påverkats av IFRS 15. Informanter som har intervjuats var auktoriserade revisorer. Förhoppningen var att informanternas detaljkunskap inom IFRS-standarderna skulle bidra till ytterligare insyn i hur företagen påverkats i samband med tillämpningen av IFRS 15. Informanternas deltagande har grundat sig på en, av uppsatsens författare, utformad enkät (se Bilaga 3). Enkäten har utformats på ett sådant sätt att ett fåtal frågor ställts där innehållet i frågorna handlar om att besvara hur redovisning potentiellt förändrats av den nya standarden. Enkät har valts att användas, istället för telefonintervju, då tillfrågade informanter endast var villiga att delta skriftligt.

2.5 Urval

2.5.1 Val av företag

Uppsatsens författare kontaktade Sveriges Byggindustrier med förhoppning att intresseorganisationen skulle förse författarna med branschinformation. Vid telefonkontakt med en representant från Sveriges Byggindustrier, den 14 maj 2019, poängterades att bygg- och fastighets-

branschen frekvent och i stor omfattning tillämpar successiv vinstavräkning. Bygg- och fastighetsföretag har enligt representanten ofta ett antal stora byggprojekt som fortgår löpande över flertalet räkenskapsperioder vilket resulterat i att successiv vinstavräkning föredras av en majoritet av företagen. Med hänsyn till redovisningsmetodens popularitet i bygg- och fastighetsbranschen har uppsatsen valt att applicera ett avgränsat fokus på branschens påverkan av IFRS 15. Sveriges Byggindustrier kontaktades med önskan att erhålla ytterligare information gällande bygg- och fastighetsbranschens tillämpning av IFRS 15. Dock angav organisationens representant att de inte kunde bidra med ytterligare informationen än den företagen presenterat i sina årsredovisningar för bokslutet år 2018.

Enligt Bryman och Bell (2017) är det vanligt att besluta om studieobjekt utifrån ett sannolikhetsurval eller ett icke-sannolikhetsurval. Däremot poängteras det att vid en kvalitativ strategi tenderar det att vara vanligare med icke-sannolikhetsurval. En orsak till denna tendens är att kvalitativa forskare har ett behov och intresse av att säkerställa data från ett antal diversifierade individer för att säkerställa en bredd i analysen (Bryman & Bell, 2017). I och med att vald strategi för studien har varit en kvalitativ strategi har ett icke-sannolikhetsurval tillämpats vid val av företag för att säkerställa en bred svarsvariation. Initialt letades årsredovisningarna upp till de företag som faller inom gränsen för uppsatsens gjorda avgränsningar. Företag som legat till grund för fallstudien har hittats med hjälp av Avanzas aktielista för att säkerställa att valda företag varit börsnoterade svenska företag inom bygg- och fastighetsbranschen. Med hänsyn till uppsatsens syfte att undersöka IFRS 15:s påverkan har därför en genomgång av 31 företags årsredovisningar, räkenskapsår 2018, inkluderats i empirin. Arbetet med att granska årsredovisningarna har skett systematiskt. Baserat på informationen som återfanns i resultaträkningen angående verksamhetens huvudsakliga inkomstkälla delades företagen tematiskt in i en av tre kategorier; Uthyrning-, bostadssäljande och bostadsbyggande företag. Vid årsredovisningsgranskningen letades relevant information upp, sorterades ut och analyserades. Bearbetad information överfördes sedan till tabellform i Excel och relevanta utdrag behandlades i empiridelen (se Bilaga 4 och 5).

2.5.2 Val av intervjuobjekt

För att säkerställa tillförlitligheten i insamlad data från årsredovisningar och bidra till en djupgående analys kontaktades diverse nyckelpersoner med en förfrågan om intervju. Tillfrågade personer valdes med hänsyn till deras roll i företaget. Ett kriterium vid urval av respondenter

var att de hade en viss kunskap om tillämpningen av IFRS 15 i företaget. Villigheten hos tillfrågade personer och företag att delta i studien varierande. Majoriteten av tillfrågade företag valde att tacka nej till förfrågan vilket kan ha berott på Nasdaqs pågående granskning av noterade bygg- och fastighetsföretag. Att tillfrågade företag varit känsliga för negativ publicitet är en aspekt uppsatsens författare varit medvetna om vid genomförandet av studien. Med hänsyn till det politiska läget var författarna därför nöjda med de urval av företagsrepresentanter som varit villiga att delta. Då uppsatsen ämnat till att vara av praktisk betydelse för bygg- och fastighetsbranschen samt normgivande organ kontaktades även två auktoriserade revisorer, informanter, med tanken att deras expertis skulle bidra med ytterligare ett perspektiv på hur standarden har påverkat praktikerna. Urvalet av tillfrågade informanter har gjorts med förhoppningen att deras kunskap skulle bidra med information ur ett mer objektiva perspektiv än de respondenter som praktiskt arbetar med standarden i sina företag. I Bilaga 2 återfanns en intervjuguide vilken var en sammanställning av de på förhand formulerade frågor som ställdes vid respektive respondentintervju och i Bilaga 3 den enkät revisorerna besvarade.

2.5.3 Val av comment letters

Comment letters har en central roll i IASB:s arbete med att utforma internationella standarder då inkomna kommentarsbrev under processens gång ger uttryck för intressenters bedömning av en ny standards utformning och nödvändighet (IFRS, 2016). Då valt fall, implementeringen av IFRS 15, var en specifik händelse valde uppsatsens författare att studera comment letters. Syftet med granskningen av utvalda comment letters var att få en inblick i hur standarden upplevts av berörda intresseorganisationer. I uppsatsens empiriska del inkluderades därför 24 stycken comment letters fördelade mellan år 2010, år 2011 och år 2015. Önskan att bibehålla ett antal diversifierade intresseorganisationers syn på standardens utformning och nödvändighet bidrog till det urval av comment letters som har inkluderats. Materialet insamlades med hjälp av ett målstyrt urval. Ett icke-sannolikhetsbaserat urval förklarar Bryman och Bell (2017) är en form av målstyrt urval där forskarna strategiskt väljer medverkare lämpliga för att besvara forskningsfrågan. Centralt vid tillämpningen av ett icke-sannolikhetsbaserat urval är att det målstyrda urvalet representerar ett flertal respondenters varierade perspektiv och särdrag i förhållande till studerad företeelse (Bryman & Bell, 2017).

Av IASB:s tillfrågade organisationer var samtliga intresseorganisationer involverade i och påverkade av regleringens utformning på en nationell och internationell nivå. Det icke-

sannolikhetsbaserade urvalet av comment letters har därför bestått av representanter från yrkesorganisationer, nationella normgivningsorgan, revisorer och nationella tillsynsmyndigheter inom EU. Med hänsyn till organisationernas centrala roll på respektive marknad ansåg uppsatsens författare att urvalet var av representativ karaktär och därmed av relevans trots att uppsatsen specifikt studerat svenska bygg- och fastighetsbranschen. Valet att inkludera ett flertal comment letters gjordes för att skapa en tydligare bild av hur påverkade aktörer reagerade och ställde sig till IASB:s resonemang. Innehållet i undersökta comment letters var av vikt på grund av att intresseorganisationerna har belyst brister som de menade på kan resultera i att avsedd påverkan uteblir. Därav har uppsatsens författare valt att inleda det empiriska avsnittet med innehållet från undersökta comment letters med tanken att belysa intresseorganisationers uppmärksammade problem. Noterbara brister i standardens utformning bidrog till att förklara hur intäcksredovisning i svenska bygg- och fastighetsföretag påverkats av IFRS 15.

2.6 Metodutvärdering

2.6.1 Kritik mot urval

I och med att genomförda intervjuer hade karaktären av att vara semistrukturerade innebar det att insamlat material från urvalet av respondenter var ostrukturerat. Bryman och Bell (2017) lyfter problematiken med att replikera studier i det fall där den kvalitativa data som används är ostrukturerad. En kritisk aspekt av urvalet har därför varit svårigheten att utföra en liknande studie med samma resultat. Bryman och Bell (2017) belyser dessutom att det inte finns ett rätt tillvägagångssätt när det gäller storleken på urvalet av individer. Utgångspunkt är däremot att urvalet bör vara tillräckligt stort för att nå teoretisk mättnad men bör samtidigt inte vara större än att en djupgående analys är genomförbar (Brymann & Bell, 2017). Bowen (2008) poängterar att teoretisk mättnad nås när datainsamlingen inte längre bidrar till nya insikter eller belyser ny problematik kopplad till ämnet. Teoretisk mättnad är kopplad till den teoretiska datainsamlingen som genomförs vilket innebär att forskare bör fokusera mer på värdet av den information urvalet genererar snarare än urvalets storlek i dess vilja att nå mättnad (Bowen, 2008).

I ett försök att nå teoretisk mättnad har därför uppsatsens författare löpande under arbetet identifierat relationer och mönster mellan de centrala delar som uppmärksammas. Då uppsatsens författare fortlöpande försökt sammanställa uppmärksammade idéer och tankar hos respondenterna har denna sammanställning vuxit fram och fyllts på allt eftersom företag och

intervjuobjekt kontaktades. Sammanställningen har sedan legat till grund som jämförelse-material vid ytterligare datainsamling. När respondenterna och revisorerna tenderade att svara på liknande sätt ansåg uppsatsen författare att den teoretiska mättnaden nåtts gällande intervjuerna. Arbetsgången vid analys av årsredovisningar har skett på likartat sätt och där ansågs mättnad vara nådd när ett tydligt mönster bland företagens noter hade identifierats gällande hur företagen valt att tillämpa den nya standarden och efterföljande påverkan. På liknande sätt har den teoretiska mättnaden vid granskningen av comment letters ansetts vara nådd när genomgång av ytterligare kommentarer från respektive år inte lett till nya synvinklar eller idéer. Därför har urvalet ansetts inkludera de olika synsätt intressenterna haft på utformningen av IFRS 15. Trots att uppsatsen har präglats av ett tillräckligt stort urval för teoretisk mättnad bör det poängteras att insamlad information till grund för analysen har grundat sig på ett fåtal individers subjektiva uppfattning av tillämpningen av IFRS 15 inom bygg- och fastighetsbranschen.

2.6.2 Styrkor och svagheter

Med utgångspunkt i den valda metoden har både styrkor och svagheter kunnat identifierats i uppsatsen. En svaghet bunden till den kvalitativa metoden som använts var att det funnits en svårighet att applicera forskningsresultatet i ett större sammanhang. Enligt Bryman och Bell (2017) är problemet med generalisering inom den kvalitativa forskningen kopplad till den strategi som tillämpas inom kvalitativa studier. Kvalitativ forskning undersöker ofta ett avgränsat antal individer där det inte är möjligt att replikera miljön. Därmed kan inte resultaten per automatik vara anpassade till en annan kontext (Bryman & Bell, 2017). Trots att vald metod inneburit en viss bristande generalisering har dock fördelen med att ha en bred datainsamling, där ett flertal individer och företag ingående granskats, inneburit att empirin återspeglar en generell syn av studerat fenomen. Därav kan tendenser och mönster identifieras och överföras till en större kontext.

Ytterligare en brist i vald metod var att den kvalitativa strategin kan tendera att vara alltför subjektiv i sin ansats. Subjektiviteten förklarar Bryman och Bell (2017) är problematisk då redovisade resultat i allt för stor utsträckning baseras på forskarens egna värderingar och preferenser gällande värdet på information. Under arbetets gång har uppsatsens författare varit medveten om de subjektiva aspekter en kvalitativ metod kan ge utrymme till. Därför har författarna till uppsatsen genomgående försökt förhålla sig objektivt till det material som bearbetats i ett försök att besvara ställd forskningsfråga. En avslutande svaghet kopplad till den kvalitativa strategin har varit brist på transparens. Bryman och Bell (2017) poängterar att det ibland

kan vara svårt att förstå hur forskare rent praktiskt gått tillväga för att bearbeta empirisk data och vad slutsatserna baseras på. Med hänsyn till denna potentiella svaghet har metodavsnittet i uppsatsen på ett tydligt sätt försökt att i detalj förklara hur arbetet fortlöpt.

2.6.3 Reliabilitet och validitet

Vid bedömning av uppsatsen kvalitet menar Bryman och Bell (2017) att begreppen reliabilitet och validitet spelar en central roll vid en kvantitativ forskningsstrategi. Däremot kan dessa begrepp även användas inom kvalitativa undersökningar med skillnaden att mindre fokus läggs på mätning (Bryman & Bell, 2017). Valt förfarande vid mätning av uppsatsens kvalitet har varit att tillämpa begreppen validitet och reliabilitet. Framförallt har arbetet bedömts utifrån Bryman och Bells (2017) förklaring av den interna validiteten. Intern validitet innebär att det ska råda en tydlig koppling i relationen mellan forskarens utformade teoretiska ram och dennes iakttagelser (Bryman & Bell, 2017).

I och med arbetets utgångspunkt, genomförandet av en fallstudie, har närvaron i den miljö som undersökts bidragit till en hög kvalitet av samhörighet mellan observationer som gjorts och den teoretiska referensram arbetet förhållit sig till. Dessutom har tillvägagångssättet under uppsatsens gång varit väl förberett och tydligt strukturerat i syfte att reducera felaktig extern information. Med önskan att höja arbetets precision har tillämpad metod och intervjuobjekt eftertänksamt valts ut. Löpande under arbetets gång har uppsatsens författare uppmärksammat att eventuella snedvridningar kan ha förekommit i materialet då primärdata i form av comment letters, intervjuer och årsredovisningar baserats på en subjektiv uppfattning hos ett begränsat antal personer. Medvetenhet kring potentiella brister vid valt tillvägagångssätt och ett ständigt försök att reducera felaktigheter har bidragit till en uppsats präglad av hög intern validitet.

2.6.4 Källkritik

Löpande under arbetets gång har hög kvalitet på uppsatsen varit eftersträvad. Kommunikation och koordination mellan uppsatsens författare har varit en viktig faktor då det gynnat en objektiv granskning av materialet. Således har uppsatsens relevans och reliabilitet säkerställts. Ett tillvägagångssätt för att säkerställa att studien genomsyras av kvalitet har varit att större delen av arbetet skett gemensamt i grupp där diskussioner bidragit till att insamlat material bearbetats och analyserats. Vid utförandet av en studie är det enligt Rienecker och Jørgensen (2014) viktigt att uppträda sig kritiskt mot potentiella källor. En kritisk ansats har av författarna tillämpats

vid litteraturgenomgång, vid insamling av comment letters, årsredovisningar och intervjuobjekt. Utöver ett kritiskt perspektiv har även använda källor analyserats utifrån dess relevans för uppsatsens syfte. Inkluderat material har samtliga bedömts besitta en viss nivå av relevans. Vid användandet av publicerade artiklar har författarna till uppsatsen även varit medvetna om att syftet bakom publiceringen kan skilja sig åt mellan skribenterna. Eftersträvansvärt har varit att presentera ett objektiva resultat av undersökt fråga. Däremot är uppsatsens författare medvetna om att deras egna erfarenheter och värderingar troligen färgat den analys som uppsatsen landat i.

Ytterligare en aspekt som beaktats under arbetets gång var aktualiteten på det material som legat till grund för stor del av teorin. I huvudsak baserades det teoretiska avsnittet på äldre artiklar och tryckt litteratur. Äldre material har valts att inkluderas med argumentet att det var den baslitteratur som skapade grunden för många av de teoretiska begrepp uppsatsen berört. En kritisk aspekt kan tänkas vara att den fakta som använts till viss mån kan vara förlegad och därmed inte vara aktuell i förhållande till mer samtida publiceringar. Vid beaktandet av att äldre publiceringar kan sakna aktualitet vill uppsatsens författare dock poängtera att de under sin litteraturstudie inte noterade några större förändringar gällande synen på ämnet. Därför har baslitteratur tillämpats i stor utsträckning då den ansågs vara relevant med hänsyn till ställd fråga. Dock bör det poängteras att även en mer modern aspekt av problematiken inkluderats i uppsatsen i form av det empiriska material som bearbetats under arbetsprocessen.

3. Institutionalialia

3.1 Utveckling av intäktsredovisning

IAS 11 *Construction contracts* (IASB, 2009) beaktar hur företag ska redovisa projekt som sträcker sig över flera bokslut. Syftet med principen är att förse företagen med ett ramverk för hur utgifter och intäkter uppkomna i samband med entreprenaduppdrag ska redovisas (IASB, 2009). IAS 18 *Revenue* (IASB, okänt) är en standard som diskuterar hur redovisningen av intäkter till följd av tjänsteuppdrag ska redovisas. En tolkning av tillämpbara intäktsstandarder presenteras i form av IFRIC 15 *Avtal om uppförande av fastighet* med syftet att minska skillnader i tillämpningen som IAS 11 och IAS 18 resulterar i (EFRAG, okänt:a). Behovet av en ny standard grundar sig enligt IFRS (2014) på den problematik som finns vid tillämpning av IAS 11 och IAS 18. Brister i utformning av standarderna, IAS 11 och IAS 18, leder till att standarderna är svåra att applicera på komplexa transaktioner och ger bristande vägledning. Behovet av tydliga riktlinjer resulterar i att användare söker sig till andra normgivares standarder såsom FABS:s Generally Accepted Accounting Principles för ytterligare förtydligande. Ett resultat av att många olika standarder tillämpas på intäktsredovisning är att innebörden av standarderna trots likheter rent praktiskt kan skilja sig åt vid tillämpning (IFRS, 2014). Uppmärksammade brister i tidigare intäktsstandarder leder enligt Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) till att IASB och FASB år 2002 inleder ett konvergensprojekt vars syftet är att få respektive intäktsstandard att närma sig varandra. Konvergensprojektet frångicks av de båda organisationerna och IASB publicerar år 2014 sitt förslag till en ny standard för intäktsredovisning, nämligen IFRS 15, baserad på samarbetet med FASB (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

Syftet med att implementera en ny standard i form av IFRS 15 är enligt IFRS (2014) att utveckla en heltäckande standard där brister i tidigare standarder inte ska finnas kvar. Tillämpningen av standarder innan införandet av IFRS 15 tenderar att vara inkonsekvent vilket resulterar i att redovisning av likartade transaktioner redovisas olika. Under processens gång har ett antal intressenter fått ge återkoppling till det normgivande organets utformning av IFRS 15 i form av comment letters. Förhoppningen är att användarnas deltagande i utformningen ska resultera i en standard allmänt accepterad av professionen. Införandet av en ny standard genomförs med tanken att säkerställa en mer konsekvent tillämpning av standarden vid intäktsredovisning vilket ska resultera i en mer harmoniserad redovisning och tolkning. Den nya och mer heltäckande standarden formges med intentionen att tydliggöra hur intäktsredovisning i

företagen ska genomföras för att säkerställa jämförbarhet. Ytterligare en aspekt den nya standarden väljer att beakta är ökade krav på upplysning i syfte att bidra till en ökad transparens. Krav på ökad upplysning innebär att företag måste inkludera och tydliggöra mer användbar information i sina finansiella rapporter i jämförelse med tidigare standarder (IFRS, 2014).

3.2 IFRS 15 och redovisning över tid

Marton, Lundqvist och Petterson (2018) betonar att IFRS 15 i vissa avseende är lik IAS 11 och IAS 18. Däremot har nuvarande standard, IFRS 15, i större utsträckning ett fokus på kontrollaspekten. I tidigare standarder är successiv vinstavräkning tillåten i samband med överlåtelse av risken. IFRS 15 ställer däremot krav på att kontrollen måste övergå innan det är tillåtet att vinstavräkna (Marton, Lundqvist & Petterson, 2018). För att en prestation ska vara möjlig att redovisa över tid måste enligt FAR (2019) ett av följande tre kriterier uppfyllas. Det första kriteriet består av att företaget producerar en vara eller tjänst som kunden kan konsumera och dra nytta av trots att varan och tjänsten fortfarande är under produktion, exempelvis en konsulttjänst. Det andra kriteriet är att företaget förbättrar eller skapar en tillgång som kunden besitter kontroll över (FAR AB, 2018). Ett typexempel för kriterie två menar Smith, Brännström och Jansson (2015) är att ett företag upprättar en byggnad för kunds räkning. Det tredje kriteriet är att företaget producerar en tillgång vars alternativa användningsområde är begränsat men där beställaren är skyldig att betala för den del av arbetet som är avslutat (FAR AB, 2018). Även här är ett typexempel enligt Smith, Brännström och Jansson (2015) att ett företag uppför en byggnad för kunds räkning men med skillnaden att företaget behåller äganderätten och kontrollen av tillgången genom hela produktionsprocessen. Om företaget befarar att ett pågående arbete kommer att gå med förlust ska en nedskrivning göras och ett förlutsprojekt ska kostnadsföras direkt. Om det inte är möjligt att på ett tillförlitligt och rimligt sätt fastställa färdigställandegraden ska företaget redovisa ett nollresultat, intäkter likställs med kostnader (Smith, Brännström & Jansson, 2015).

4. Teori

4.1 Normbildning inom redovisning

Det svenska systemet för utveckling av normer har enligt Nilsson (2014) under senare år förändrats i viss mån till följd av att IASB:s standarder, IFRS och IAS, blivit obligatoriskt för noterade företag. Däremot har Bokföringsnämndens allmänna råd en central roll i den svenska normbildningen då majoriteten av svenska företag påverkas av nämndens riktlinjer (Nilsson, 2014). Dock skiljer sig IFRS enligt Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) i vissa avseenden från den svenska normeringen. En tydlig skillnad är bland annat att IFRS inte innehåller god redovisningssed och att kraven vid rapportering skiljer sig åt. För närvarande finns det i huvudsak två normgivande organ, IASB och FASB, som påverkar redovisning globalt. Standarder utvecklade av IASB formas med intentionen att vara principbaserade och därmed ger standarden i sig lite information gällande dess tillämpning. Det är därför viktigt att företag som tillämpar IASB:s standarder har kännedom om normgivarens föreställningsram för att kunna hantera en principbaserade standards tolkningsutrymme och sämre vägledning (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

Skillnaden mellan en principbaserad och regelbaserad standard är enligt Bennett, Bradbury och Prangnell (2006) inte tydligt definierat. Trots bristande distinktion anses FASB traditionellt utforma regelbaserade standarder medan IASB formger principbaserade standarder (Bennett, Bradbury & Prangnell, 2006). En regelbaserad standard kännetecknas av detaljerade och precisa regler medan en principbaserad standard kännetecknas av att standarderna består av ett antal vägledande riktlinjer med ett större utrymme för tolkning vid tillämpningen (Kaplow, 1992). Trots pågående debatt gällande principbaserad respektive regelbaserad standarders lämplighet menar Psaros och Trotman (2004) att det saknas kunskap rörande påverkan av användarens subjektiva bedömning vid tillämpning av de skilda angreppssätten. Bennett, Bradbury och Prangnell (2006) anser att befintlig föreställningsram påverkar utformning och tillämpning av nya standarder då normgivarna förväntas ta hänsyn till ramens funktionella syfte vid konstruktionen. Alexander och Jermakowicz (2006) anser däremot att redovisningsprofessionen måste vara delaktig i skapandet av standarder för att säkerställa välformulerade riktlinjer. Standarder spelar en viktig roll vid tillämpning, utformning och tolkning av finansiella rapporter vilket innebär att nya standarder bör tas i beaktning vid säkerställandet av olika aktörers intressen. Samverkan mellan normsättare och övriga intressenter vid utvecklandet av normer

är därför av stor betydelse för att skapa målkongruenta standarder (Alexander & Jermakowicz, 2006).

Psaros och Trotman (2004) poängterar att tidigare forskning till stor del ignorerar att undersöka den individuella bedömningen hos upprättare av finansiella rapporter. Det finns därför ett behov av en ökad förståelse gällande subjektiv uppfattning och bedömning hos aktörer inblandade i den finansiella processen. En faktor som visat sig viktig vid redovisningsekonomers och revisorers egna bedömningar är rättfärdigande av det egna arbetet. Olika former av incitament har troligtvis en inverkan på självberättigandet i skapandet av finansiella rapporter. Tolkning av standarder kan på olika sätt anpassas utifrån det agerande upprättare antar vid utformandet av rapporten. Exempelvis kan en viss tolkning av en redovisningsstandard tillämpas för att motivera en aggressiv rapporteringen i form av att välja den metod som ger bäst utslag i bokföringen. Dock är det ingen garanti att regelbaserade standarder, med mindre tolkningsutrymme, resulterar i att upprättare hindras från att agera på ett sätt som rättfärdigar sina egna handlingar (Psaros & Trotman, 2004).

Walker (2007) presenterar i sin studie bevis som motsäger påståenden att den principbaserade standarden är överlägsen den regelbaserade standarden. En lyckad tillämpning av principbaserad standard menar Walker (2007) förlitar sig på viljan hos revisorer att säkerställa att tillämpningen överensstämmer med normgivarnas syfte. Dessutom krävs det att tillsynsmyndigheter vidtar åtgärder när en implementering inte är förenlig med standardens utformning. Tillförlitligheten i att en principbaserade standard självständigt ska resultera i avsett syfte är därför liten. Det krävs ofta att ytterligare vägledning formuleras eller att standarden omarbetas för att säkerställa en ökad förståelse och korrekt tillämpning (Walker, 2007). Därutöver menar Wüstemann och Wüstemann (2010) att det är viktigt att redovisningsstandarderna tillämpas konsekvent.

I och med att principbaserade standarder inte i detalj reglerar specifika situationer speglar tillämpningen enligt Wüstemann och Wüstemann (2010) användarens egen bedömning och tolkning. För att säkerställa konsekvent tillämpning krävs det i första hand att normsättarna utvecklar standarder som internt är konsekventa och inte ger utrymme för olika tolkningsaspekter. Risken vid inkonsekvent standardutformning är att det möjliggör att användare väljer den redovisningsmetod som i situationen genererar bäst resultat. Intern konsekvens är nödvändig för att harmonisera appliceringen av standarder men är inte ensamt tillräcklig för att säkra konsekvent tillämpning. Därutöver krävs det att användarna av standarden tillämpar innehållet konsekvent för att begränsa inflytandet av egna tolkningar och därmed säkerställa jämförbarhet

mellan företag och enheter. Redovisning kan gynnas av ett principbaserad förhållningssätt men för att säkerställa en korrekt tillämpning måste tydligare regler initialt finnas på plats. Harmonisering kräver en uppsättning av mer konkreta, regelbaserade, standarder att grunda redovisningen på (Wüstemann & Wüstemann, 2010).

4.2 Beslutsanvändbarhetssynsättet

Enligt Artsberg (1992) är redovisning ett omfattande ämne som kan studeras utifrån ett antal huvudinriktningar. Beroende på vilket angreppssätt redovisning studeras utifrån kan ett antal olika indelningar göras (Lagerström, 1995). Deegan och Unerman (2011) delar in redovisningsteori i två huvudsakliga inriktningar; Positiv och normativ teori. Positiv teori karaktäriseras av att den försöker att förklara och förutspå vilka redovisningsmetoder som ska användas i en specifik situation. Den normativa teorins mål är att utifrån ett förutbestämt ideal forma och påverka redovisning i en viss riktning. Det ideal som uppnås baseras på vilken information som mottagaren av redovisningen tros efterfråga och behöva (Deegan & Unerman, 2011).

Oberoende av vilken teoretisk indelning som görs menar Artsberg (1992) att det inte är ovanligt att huvudinriktningarna bygger på andra vetenskapliga discipliner. En redovisningsteori som utgår ifrån finansteori är enligt Lagerström (1995) den kapitalmarknadsinriktade redovisningsforskningen, vilken Artsberg (2005) även kallar beslutsanvändbarhetssynsättet. Synsättet baseras på hypotesen om effektiva marknader och utgångspunkten är att studera kapitalmarknadens reaktioner på redovisningsinformation (Lagerström, 1995). Artsberg (1992) betonar att syftet med redovisningen, enligt synsättet, är att förse investeraren med välgrundad information. En förutsättning för att användaren, investeraren, ska kunna fatta ett välgrundat investeringsbeslut är att det måste vara möjligt att förutsäga, jämföra och bedöma ett företags prestation. För att möjliggöra jämförelse mellan företag måste det finnas enhetliga regler att applicera vid framställandet av redovisning och därtill hörande informationsvärde (Artsberg, 1992). Enligt beslutsanvändbarhetssynsättet är redovisning nödvändig för att mäta företags ekonomiska prestation, identifiera intressenters informationsbehov samt utåt kommunicera central informationen (Bedford et al., 1966).

Beslutsanvändbarhetssynsättet utvecklades på 60-talet och kom till uttryck i Bedfords et al. rapport *A statement of basic accounting theory* (Artsberg, 2005). Synsättet bygger enligt Bedford et al. (1966) på att redovisning ska bestå av ett sammanhängande koncept vars syfte är att vägleda företagen genom redovisningsprocessen. Ett sätt att vägleda företag är att utforma

grundläggande standarder och riktlinjer som företagen måste arbeta efter. Standarder och riktlinjer är till för att minska osäkerhet kring redovisning genom att tvinga företag att rapportera och tillhandahålla information på ett enhetligt sätt. Ett syfte med att utveckla standarder är att utvärdera lämpligheten i den information som en redovisningsmetod producerar. Däremot är det inte alltid möjligt att fullständigt efterleva en standard utan ibland motsätter redovisningsstandarder varandra (Bedford et al., 1966). Viktigt att poängtera är att all information inte är eftersträvansvärd att kommunicera utan endast den information som besitter värde för investerare ska tas fram (Artsberg, 1992).

4.3 Redovisningsprinciper

4.3.1 Matchningsprincipen

Zimmerman och Bloom (2016) skriver att behovet av tillförlitliga principer och redovisningsmetoder växer fram i samband med uppgången på aktiemarknaden i USA under 1920-talet och under depressionen på 1930-talet. Innan depressionen var aktiemarknaden en oreglerad marknad där företag hade fria händer att utforma de finansiella rapporterna. I samband med depressionen ökade dock behovet av reglering vid uppförandet av finansiella rapporter vilket bidrar till att matchningsprincipen utvecklas (Zimmerman & Bloom, 2016). Matchningsprincipen nämns första gången i Paton och Littletons verk *An introduction to corporate accounting standards* (Artsberg, 2005). Matchningsprincipen är en gammal och omdebatterad princip vars existens är väl diskuterad (Zimmerman & Bloom, 2016). Principen i sin allra enklaste form behandlar hur intäkter ska matchas med kostnader under en given period (Smith, Brännström & Jansson, 2015). Principens kärna består av att bryta upp ett företags livscykel i mindre perioder för att möjliggöra mätning och rapportering av ett företags prestation (Paton & Littleton, 1940).

Enligt Paton och Littleton (1940) består matchningen av en trestegsprocess. I steg ett ska en inträffad händelse fastställas och registreras. Därefter, i steg två, ska kostnader kopplade till händelsen spåras och klassificeras. I steg tre ska kostnader kopplade till de intäkter som hör till den aktuella perioden fördelas. Att spåra samt fördela kostnader på intäkter kan, beroende på situation, vara både problematiskt och relativt lätt. Därför ställs det höga krav på att användaren gör korrekta avväganden, tolkningar och bedömningar vid matchning av kostnad mot lämplig intäkt. Problemet med matchningsprincipen är därför att på ett tillfredsställande och rimligt sätt fördela kostnader till intäkter (Paton & Littleton, 1940).

Samtliga kostnader måste fördelas vilket Paton och Littleton (1940) poängterar. De betonar även att det inte går att utesluta några kostnader och att det enbart är produkter och aktiviteter som inbringar intäkter som ska tilldelas kostnader. I Paton och Littletons verk lyfts två exempel nämligen produktionen av en vara samt genomförandet av en reklamkampanj. En central fråga är hur kostnaderna ska fördelas samt kopplas till de intäkter produkten respektive reklamkampanjen genererar. Både produktionen och reklamkampanjen innebär att kostnader uppkommer. I det första fallet är det lätt att koppla intäkterna till kostnader som uppkommit i produktionen medans det andra fallet är något otydligare huruvida kampanjen genererar några intäkter (Paton & Littleton, 1940). I Smith, Brännström och Jansson (2015) bok lyfts två matchningsproblem som illustrerar den problematik som anges i exemplen ovan. Matchningsproblem som diskuteras är matchning över tid och matchning över produkter. Matchning över tid är en problematik som berör kopplingen mellan anskaffning och nyttjandet av resurser medan matchning över produkter handlar om kopplingen mellan resursförbrukning och produkter. Det centrala problemet är att avgöra vilka resurser som under perioden nyttjats för att tillverka och sälja de varor och tjänster som sålts under perioden (Smith, Brännström & Jansson, 2015).

Den grundläggande principen för matchning noterar Paton och Littleton (1940) är att alla kostnader är likvärdiga. Ett företag kan inte rapportera någon vinst innan alla kostnader har fördelats. Däremot kan en periodisering möjliggöra en förskjutning av kostnader på framtiden. När kostnader aktiveras i balansräkningen kopplas kostnaderna till en framtida period. Genom att istället placera kostnader i resultaträkningen kopplas kostnaderna till nuvarande rapporteringsperiod (Paton & Littleton, 1940). Huvudsaklig problematik med matchningsprincipen menar Zimmerman och Bloom (2016) är att principen kan komma i konflikt med andra redovisningsprinciper. Dock tillämpas ändå principen då den är lättillgänglig och välkänd. Principen är lätt att förstå och kan hjälpa allmänheten förutspå företags framtida prestation vilket leder till att intressenten kan ta bättre investeringsbeslut. Det finns undersökningar som visar att praktikerna värdesätter matchningsprincipen som den allra viktigaste principen medan akademiker och standardsättare, exempelvis FASB, försöker eliminera och ersätta principen. En förklaring till denna motsättning är att vid utvecklandet av matchningsprincipen låg fokus på resultaträkning medan standarder idag allt mer utgår från ett balansräkningsperspektiv (Zimmerman & Bloom, 2016).

4.3.2 Försiktighetsprincipen

Enligt Artsberg (1992) finns det ingen klar definition av försiktighetsprincipen. Anledning till att det saknas en klar definition beror på att forskarna är oeniga om principens roll och status inom redovisning (Artsberg, 1992). Likt matchningsprincipen anser Sterling (1967) att försiktighetsprincipen är en beprövad och grundläggande princip. Däremot är försiktighetsprincipen också en kraftigt kritiserad princip. Kritiken består främst av att försiktighetsprincipen i många fall står i strid med andra grundläggande redovisningsprinciper vilket innebär att principen i stora kretsar, bland annat av akademiker och normsättare, undviks (Sterling, 1967).

En möjlig tolkning av försiktighetsprincipen menar Artsberg (1992) är att kostnader ska kostnadsföras direkt om det råder osäkerhet kring kostnadens genererande av framtida intäkter. En transaktion ska registreras först när transaktionen ägt rum eller när äganderätten går över till motparten. Problematiskt med principen är dock att fastställa vart gränsen för osäkerhet går vilket kan vara svårt att definiera (Artsberg, 1992). Trots att försiktighetsprincipen är en starkt kritiserad princip spelar den en central roll i svensk lagstiftning. I 2 kap. 4§ p.3 Årsredovisningslagen (SFS 1995:1554) står det angivet att värderingar av årsredovisningens poster och delposter ska göras försiktigt. Begreppet försiktighet förklaras inte närmare i Årsredovisningslagen men lagstiftaren anger i propositionen (prop. 1995/96:10) att försiktighet innebär att tillgångar och intäkter inte ska övervärderas samt att skulder och kostnader inte ska undervärderas. Trots att det råder olika uppfattningar om hur försiktighetsprincipen ska definieras är den gemensamma uppfattningen att principen är nödvändig för att förhindra att resultat, kostnader och intäkter över- eller underskattas (Artsberg, 1992).

4.3.3 Realisationsprincipen

Realisationsprincipen är även den en gammal och beprövad redovisningsprincip (Horngren, 1965). Likt matchnings- och försiktighetsprincipen finns det ett antal konkurrerande definitioner av realisationsprincipen men gemensamt är att definitionerna försöker förklara när en intäkt kan anses vara realiserad (Artsberg, 1992). För att förstå realisationsprincipen måste en förståelse för termen realisation finnas (Kam, 1990). Enligt Kam (1990) är det möjligt att dela in begreppet realisation i två underbegrepp; Realiserad och realiserbar. Realiserad innebär en mottagen tillgång bestående av pengar eller fordran medan realiserbar innebär att tillgången snabbt och enkelt kan konverteras till pengar eller fordran (Kam, 1990). Den huvudsakliga uppgiften med realisationsprincipen är inte att fastställa vad en intäkt faktiskt är utan fokus handlar om att avgöra vid vilken tidpunkt intäkten ska redovisas (Artsberg, 1992). Enligt Kam

(1990) måste tre kriterier uppfyllas för att en intäkt ska anses vara realiserad; Det ska vara möjligt att mäta tillgångens värde, en transaktion måste inträffa och en väsentlig del av intjäningsprocessen måste vara slutförd. Således är det inte tillräckligt att skriva ett kontrakt utan företag måste även utföra en prestation för att möjliggöra en realisation av intäkten (Kam, 1990). Smit, Brännström och Jansson (2015) menar att det är försäljningstidpunkten som är den kritiska punkten. Lagerström (1995) menar dock att försäljningstidpunkten inte enbart är den tidpunkt som utgör den kritiska tidpunkten. Däremot betonar han att försäljningstidpunkten är den tidpunkt som bäst uppfyller realisationsprincipens tre kriterier (Lagerström, 1995).

Artsberg (2005) menar att det finns två synsätt som kan appliceras på realisationsprincipen; Formsynsättet och substanssynsättet. Det som skiljer synsätten från varandra är att formsynsättets utgångspunkt är rättslig vilket innebär att vikt läggs på transaktionens juridiska form. Substanssynsättet däremot lyfter istället fram transaktionens ekonomiska innebörd (Artsberg, 2005). Enligt Alexander et al. (2018) är det inte möjligt att precisera vad substans och form innebär samt omfattar. Dock menar Artsberg (2005) att skillnaden mellan substans- och formsynsättet, när det gäller realisationsprincipen, ligger i vilken tidpunkt som ska utgöra realisationstidpunkten. Realisationstidpunkten, den kritiska tidpunkten, sett från formsynsättet inträffar i samband med äganderättsskiftet det vill säga när företaget säljer tillgången till en motpart. Enligt substanssynsättet kan dock realisationstidpunkten inträffa redan innan äganderättsskiftet ägt rum. En förutsättning för att realisationstidpunkten ska inträffa tidigare är att tillgången som ska säljas ökar i värde på grund av en allmän prisuppgång på marknaden. Förespråkare av substanssynsättet argumenterar för att en allmän prisuppgång är tillräcklig för att tillgången ska kunna avyttras till det nya priset och därmed bör tillgången vara realiserbar (Artsberg, 2005).

IFRS-standarder bygger enligt Alexander et al. (2018) på att den ekonomiska innebörden ska prioriteras före den juridiska formen. Dock lämnar EU-direktivet (2013/34/EU) utrymme för att enskilda medlemsländer själv kan välja vilket av synsätten som ska prioriteras vid realisering (Alexander et al. 2018). Alexander et al. (2018) poängterar att EU i samband med utfärdandet av redovisningsdirektiv (2013/34/EU) möjliggjorde för medlemsländerna att själv välja vilka principer och riktlinjer den nationella redovisningen ska vila på. Ett resultat av medlemsländernas valfrihet är att nationell lagstiftning betonar olika redovisningsprinciper (Alexander et al., 2018). Artsberg (2005) skriver att anglosaxiska länder traditionellt utgår från formsynsättet medan kontinentaleuropeiska länder utgår från substanssynsättet. När det gäller Sverige är det inte möjligt utifrån Årsredovisningslagen att utläsa vilken utgångspunkt som

gäller idag. Dock går utvecklingen både internationellt och i Sverige mot att allt fler redovisningsposter och standarder ska ses utifrån substanssynsättet (Artsberg, 2005).

4.4 Redovisning över tid eller vid en viss tidpunkt

Smith, Brännström och Jansson (2015) förklarar att det är ett projekts längd som avgör om projektet ska redovisas vid en viss tidpunkt eller över tid. Om projektet omfattar en period kortare än ett år ska kostnader, intäkter och resultat redovisas direkt. Om projektet omfattar en period längre än tolv månader ska projektets kostnader beräknas, aktiveras och systematiskt skrivas av över hela kontraktstiden. Förutsättning för aktivering är att kostnader förväntas generera intäkter på längre sikt, att projektets beräkning är konsekvent över tid samt att tillförlitlig information ligger till grund för beräkningen (Smith, Brännström & Jansson, 2015).

En grundläggande funktion vid tillämpandet av successiv vinstavräkning menar Jensen och Craig (1998) är att projektets intäkter, kostnader och resultat redovisas över den tid projektet är aktuellt. För att få tillämpa metoden måste det vara sannolikt att projektet resulterar i den framtida intäkt som ledningen har beräknat, något som besitter en viss osäkerhet. En nackdel med successiv vinstavräkning är därför att metoden bygger på ledningens subjektiva bedömning av en händelses sannolikhet att i framtiden inträffa. Däremot är metodens fördel att den ger en realistisk bild av företagets prestation under aktuellt räkenskapsår då intäkter från långvariga projekt uppkommer under en period som sträcker sig över ett räkenskapsår (Jensen & Craig, 1998). En metod som möjliggör fördelningen av projektets totala intäkter, kostnader och resultat är färdigställandegraden vilket är en sedan länge accepterad redovisningsmetod (Smith, Brännström & Jansson, 2015). Jensen och Craig (1998) skriver att vid beräkning av färdigställandegrad sätts den aktuella periodens kostnader i relation till de totala kostnaderna. Därmed kan företaget räkna fram en färdigställandegrad. Den framräknade procentsatsen multipliceras sedan med projektets totala intäkter och därmed möjliggörs en beräkning av den aktuella periodens intäkter (Jensen & Craig, 1998).

5. Empiri

5.1 En bedömning av IFRS 15

Arbetet med att ta fram IFRS 15 har enligt Marton, Lundqvist och Pettersson (2018) pågått löpande över ett flertal år. I maj år 2014 offentliggörs IFRS 15, men samarbetet med att utveckla den nya standarden mellan IASB och FASB påbörjas redan år 2002. En diskussionsrapport publiceras år 2008 där huvudsakliga drag i standarden redogörs (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). År 2010 publicerar IASB Exposure Draft (ED) *Revenue from Contracts with Customers*, år 2011 och år 2015 publiceras omarbetade versioner av tidigare utgivna utkast (EFRAG, okänt:b). Nedan följer en redogörelse av intresseorganisationernas respons på innehållet i framlagt förslag där ett antal comment letters kopplade till publicerad ED år 2010, år 2011 och år 2015 undersöks.

I samband med att ED:n publiceras år 2010 tillfrågas ett antal intresseorganisationer. En övergripande notering är att samtliga intressenter som inkommer med comment letter, inkluderade i studien, tydligt belyser deras uppskattning av att få delta i IASB:s projekt att utforma en ny standard. I Accounting Standards Board (ASB) comment letter (2010) ställer sig organisationen bakom IASB:s ambition att utveckla en heltäckande standard gällande intäktsredovisning. Däremot anser ASB (2010) att IASB måste utveckla vissa resonemang och tydliggöra innehållet i ED:n för att säkerställa att IFRS 15 är en standard av hög kvalitet. Även Independent Commission Against Corruption (ICAC) stödjer IASB:s arbete att utveckla en ny standard (ICAC, 2010). ICAC (2010) anser, likt ASB, att ytterligare förtydligande krävs. Att oklarheter råder i standardens utformning poängterar ICAC (2010). Därför krävs bättre vägledning för att säkerställa att den praktiska tillämpningen av standarden, i särskilt svåra områden så som byggkontrakt och serviceavtal, når upp till förväntningarna med standarden (ICAC, 2010). Ytterligare en aktör som i sitt comment letter instämmer med ASB och ICAC:s ställningstagande är Institute of Chartered Accountants of Scotland (2010). Därutöver tydliggör Committee of European Securities Regulators (CESR) att tidigare standarder inte är tillräckligt heltäckande vilket innebär att marknadsaktörer tolkar och tillämpar standarderna olika (CESR, 2010). CESR (2010) är därför positivt inställda till en mer heltäckande standard men anser att förslaget inte är tillräckligt detaljerat för att säkerställa en konsekvent tillämpning. Särskilt poängteras att standarden på området gällande långsiktiga kontrakt är särskilt bristande för att säkerställa en enad tillämpning (CESR, 2010).

Viktigt att belysa är att samtliga comment letters inte har en positiv syn på införandet av IFRS 15. Dutch Accounting Standards Board (DASB) är tydliga med att kommentera att de inte är övertygande om att intäktsredovisning är i behov av en ny standard (DASB, 2010). Ytterligare en aktör som anser att IFRS 15 inte är nödvändig är Organismo Italiano di Contabilità (OIC). OIC (2010) menar att det saknas argument som stödjer behovet av en standard som ersätter IAS 11 och IAS 18. Enligt OIC (2010) är en ny standard onödig då rådande standarder fungerar bra och menar istället att bristerna enkelt kan hanteras med begränsade ändringar i befintliga standarder. Autorite des Normes Comptables (2010) instämmer i synen att IFRS inte är nödvändig och att brister kan hanteras med mindre åtgärder i redan befintliga standarder. Uppfattningen som Siemens (2010) redogör för i sitt comment letter är att befintliga standarder, IAS 11 och IAS 18, är bra utformade och inte i behov av väsentliga förändringar. En heltäckande standard tillämpbar på samtliga former av kontrakt kan vara en bra idé. Däremot är deras rekommendation att IASB endast ska utforma en ny standard om den medför betydande skillnader jämfört med befintlig vägledning då tidigare standarder redan är etablerade hos intressenterna (Siemens, 2010).

I november år 2011 publicerar IASB ett reviderat utkast av den första versionen av ED:n vilken är öppen för nya kommentarer från diverse intresseorganisationer (EFRAG, okänt:b). ASB (2012) anger i sitt nya comment letter att de i stort stödjer utformningen av den nya standarden men belyser vissa specifika detaljer de anser behöver ytterligare förtydligande. Även ICAC (2012) bibehåller sin syn på IFRS 15 som något att välkomna men poängterar att utformningen fortfarande kräver vissa tydliggöranden. I OIC:s (2012) comment letter noterar de att förslaget utvecklats till det bättre jämfört med tidigare förslag och de är välkomnande till idén om en ny standard. Däremot belyser OIC (2012) att vissa brister i utformningen råder vilket kräver ytterligare förtydligande för att säkerställa standardens relevans och kvalitet. Med hänsyn till den kritik som inkommer vid ED:ns publicering år 2010 välkomnar Mazars (2012) en ny runda med kommentarer. Mazars (2012) anser att IASB gör en tydlig ansträngning i att försöka anpassa standarden efter den inkomna kritiken. Däremot kan vissa områden gynnas om standarden blir tydligare och mer specifik och därmed lättare att kommunicera till användaren. Dessutom anser Mazars (2012) att vissa områden i standarden är svårlästa vilket kräver specifika detaljer för att underlätta tolkningsmöjligheterna och i förlängningen standardens tillämpning (Mazars, 2012). En aktör som bibehåller viss reservation är Federation of European Accountants (FEE). Målet att utveckla en heltäckande standard vid intäktsredovisning anser

FEE (2012) inte är helt uppnått då den nuvarande utformningen kräver förtydliganden för att säkerställa en konsekvent tillämpning.

DASB (2012) bibehåller i sitt comment letter synen på IFRS 15 som en onödig lösning på problem som egentligen skulle kunna hanteras med begränsade åtgärder i befintliga standarder. Därutöver poängterar ANC (2012) att de uppskattar IASB:s försök att beakta kritiken som inkommer efter första omgången med kommentarer men belyser även sin irritation gällande att deras kommentarer inte har en större påverkan på den nya ED:n. Deras ståndpunkt är att rådande problem kan lösas genom mer detaljerad och riktad vägledning. Därför är en helt ny standard inte tillräckligt motiverad trots att den härstammar från en vilja att öka konvergen- sen mellan tillämpningarna (ANC, 2012).

Den 19 maj 2015 publicerar IASB ett förslag om att flytta fram datumet för ikraftträdandet med ett år (IFRS, okänt). Inlämnade comment letters år 2015 från PricewaterhouseCoopers, Securities Industry and Financial Markets Association, Institute of International Finance, Ernst & Young, International Organization of Securities Commissions (IOSCO), Deloitte, Mazars, Financial Reporting Council och Unilever stödjer samtliga framflyttningen av ikraftträdandet. Dessa organisationer stödjer byte av datum i huvudsak med liknande motiveringar att längre tid kommer bidra till att företagen lyckas med sin implementering av IFRS 15 då de hinner bekanta sig med standardens innehåll. Dessutom belyser företagen att längre tid ger IASB möjligheten att förtydliga de områden som praktiker fortfarande anser vara abstrakt. Mer specifikt menar Ernst & Young (2015) att en förskjutning skulle kunna hjälpa verksamheter i behov av mer tid att tillämpa standarden korrekt och dessutom möjliggöra en mer ordnad övergång till IFRS 15. Dessutom poängterar Financial Reporting Council (2015) att byte av datum inte kommer ha en negativ påverkan på de företag som redan har ett tydligt schema för implementeringen efter ursprungligt datum då implementering vid ett tidigare datum är tillåtet. IOSCO (2015) specificerar att en förlängning är vettig med hänsyn till standardens komplexitet och därmed bör företagen få en ärlig chans att förstå standarden innan implementering krävs.

5.2 Granskning av årsredovisningar

5.2.1 Företag som hyr ut bostäder

Av 17 granskade företag uppger sju av företagen att implementeringen av IFRS 15 inte har någon påverkan på företagets redovisning, två företag anger att påverkan är begränsad, fyra företag anger inte vilken påverkan den nya standarden medför och fyra företag väljer att tillämpa en annan standard (se Bilaga 4). Tre företag inom kategorin redovisar intäkter vid en

viss tidpunkt, ett företag redovisar över tid och majoriteten av företag utelämnar information kring val av redovisningsmetod (se Bilaga 5).

Heba Fastighets AB (Heba) skriver i sin årsredovisning för räkenskapsår 2018 att IFRS 15 inte har någon väsentlig påverkan på moderföretagets resultat, koncernens resultat eller den finansiella ställningen (Heba, 2019). I årsredovisningen skriver Heba (2019) att företaget genomfört en analys där de undersökt vilka typer av transaktioner som ska omfattas av den nya intäktsstandard. Slutsatsen företaget drar är att hyresintäkter inte ska påverkas av den nya standarden. Företaget anser sig vara ett renodlat bostadsföretag vars intäkter överhängande består av hyresintäkter och därav har tillämpningen av IFRS 15 inte en materiell påverkan på de siffror företaget presenterar i sin årsredovisning (Heba, 2019). Amasten fastighets AB (Amasten) gör en annan tolkning av hur hyresintäkter ska redovisas. Enligt Amasten (2019) kan inte en hyresinbetalning klassificeras som en intäkt under IFRS 15 i och med att företagets hyresgäster har rätt att genom hyresavtalet nyttja bostaden. Däremot anser de att hyresgästen inte har rätten att köpa in tjänsten från en annan leverantör och därav ska intäkten redovisas under IFRS 16/IAS 17 och inte IFRS 15 (Amasten, 2019).

5.2.2 Företag som säljer fastigheter

Samtliga nio företag, förutom ett, inkluderade i kategorin tillämpar IFRS 15. Tre av företagen anger att påverkan är begränsad, fyra företag menar att standarden inte har någon påverkan på företagets redovisning, ett företag anger att redovisningen är påverkad i väsentlig utsträckning och ett företag anger inte vilken påverkan den nya standarden får på räkenskaperna (se Bilaga 4). Inom kategorin redovisar företagen både med redovisningsmetoden över tid och vid en viss tidpunkt (se Bilaga 5).

Aros Bostad (Aros) menar att redovisningen endast i begränsad utsträckning påverkas av den nya intäktsstandard (Aros, 2019). Aros (2019) betonar att tillämpningen av IFRS 15 endast medfört principiella skillnader. Företagets principiella skillnader består i huvudsak av att tidpunkt då äganderätten av aktierna övergår till kunden har förändrats (Aros, 2019). SSM (2019) skriver i sin årsredovisning för räkenskapsår 2018 att företagets redovisning påverkas av den nya standarden. Företaget menar att deras redovisning påverkas då företaget måste lämna fler upplysningar i noterna samt att tidpunkten för när intäkterna ska redovisas har ändrats från att redovisas över tid till att redovisas vid en viss tidpunkt. Företaget anser att köparna av bostäderna, bostadsrättsföreningarna, är självständiga juridiska enheter och därav är det möjligt att applicera successiv vinstavräkning. En redovisningsmetod som företaget anser är

förenlig med tidigare standarder men inte med IFRS 15. I årsredovisningen skriver de att både en intern utredning och Nasdaqs utredning kommer fram till att företag som SSM har inflytande över bostadsrättsföreningar. Därav ska intäkten redovisas först när bostadsrättsföreningens medlemmar tillträder, en styrelse utses och kontrollen överförs till bostadsköparen (SSM, 2019).

Ett annat företag som också nämner Nasdaqs utredning är ALM Equity AB (ALM). ALM (2019) skriver att Nasdaq under hösten 2018 undersöker om de börsnoterade byggföretagen anser att det är bostadsrättsföreningen eller bostadsköparen som är slutkunden. Företaget skriver att en konsolidering måste ske om byggföretaget eller dess representanter utgör mer än hälften av medlemmarna alternativt indirekt kan utse mer än hälften av medlemmarna i den bostadsrättsförening de bygger. Företaget lyfter fram i årsredovisningen att Nasdaq drar slutsatsen att det inte är möjligt att ange en generell modell för hur redovisning över tid bör fungera i fastighetsföretag då varje företag är unikt. Bedömning måste göras efter vilken affärsmodell företaget applicerar men att fastighetsföretagen måste säkerställa att de inte har något bestämmande inflytande över bostadsrättsföreningarna (ALM, 2019).

I princip alla företag, som ägnar sig åt bostadsförsäljning, redogör i sin årsredovisning för hur de resonerat kring val av metod vid intäktsredovisningen (se Bilaga 4). Bonava (2019) är ett av företagen som beskriver processen utförligt. Företaget delar in försäljningen av bostäder i två kategorier; Försäljning av bostäder med äganderätt och projektutveckling av bostäder med nyttjanderätt. Beroende på vilken typ av bostad som säljs hanteras intäktsredovisningen olika. I det fall bostäder med äganderätt upprättas ingår företaget ett avtal med kunden, kostnader uppkomna under byggnationstiden aktiveras och intäkter redovisas först när bostaden är färdigställd och kunden tillträder bostaden. När bostäder med nyttjanderätt säljs inleds processen med att en beställning skickas från en bostadsrättsförening. Därefter upprättas ett avtal mellan bostadsrättsföreningen och i det avslutande steget köper slutkunden nyttjanderätten till en enskild bostad i bostadsrättsföreningen (Bonava, 2019). Bonava (2019) menar att företaget har kontroll över bostadsrättsföreningen fram tills att kontrollen övergår till slutkunden. Innan kontrollen övergår måste bostadsrättsföreningen konsolideras in i företagets räkenskaper. Dock skriver företaget i en annan del av årsredovisningen att kontrollen övergår till slutkunden först i samband med att slutkunden tillträder bostaden. Avslutningsvis skriver företaget att projektens intäkter matchas mot bostädernas bedömda kostnader i samband med att bostadsföreningen färdigställs (Bonava, 2019).

Genova Property Group AB (Genova) är ett företag som också utförligt och detaljerat beskriver hur intäktsredovisningen går till i koncernen. Genova (2019) beskriver i årsredovisningen att företagets affärsmodell är att sälja obebyggda fastigheter till kunden, oftast en bostadsrättsförening, för att sedan bistå kunden att upprätta en byggnad på fastigheten. Enligt sitt system för intäktsredovisning ska intäkterna redovisas först när kontrollen över varan eller tjänsten överförs till kunden. Företaget menar på att tre kriterier måste vara uppfyllda för att det ska vara tillåtet att redovisa intäkten över tid. Det första kriteriet utgörs av att kunden erhåller omedelbara nytta i samband med att åtaganden uppfylls. Kriterie nummer två innebär att åtagandet förbättrar en tillgång kunden kontrollerar. Det tredje och sista kriteriet består av att företaget skapar en tillgång som de inte har någon alternativ användning av samtidigt som företaget har en laglig rätt att få betalt för den dittills genomförda prestationen. Om ett av kriterierna är uppfyllda redovisas projektet över tid annars redovisas intäkten vid en viss tidpunkt. I sin årsredovisning skriver företaget även att intäkter kopplade till upprättandet av byggnad, entreprenad, redovisas över tid i och med att kontrollen stegvis överförs i takt med att prestationen utförs. Däremot poängteras att intäkter från försäljningen av fastighet redovisas vid den tidpunkten kontrollen överförs. Företaget anser att kontrollen övergår till kunden vid tillträdet av fastigheten (Genova, 2019).

5.2.3 Företag som bygger fastigheter

Kategorin består av tre företag där samtliga anger att företagen tillämpar IFRS 15 men att den nya intäktsstandardens inte påverkar räkenskaperna (se Bilaga 4). De tre företagen tillämpar både redovisning av intäkter vid en viss tidpunkt och över tid (se Bilaga 5). Ett av de tre företagen är NCC AB (NCC). NCC (2019) kommenterar i sin årsredovisning att en intäkt ska räknas av successiv om företaget inte har någon alternativ användning av fastigheten som byggs. Dock under förutsättning att företaget har rätt att ta betalt för det ditintills färdigställda arbetet. Om ett av de två kriterierna inte uppfyllts ska intäkten redovisas vid en viss tidpunkt, nämligen vid färdigställande och överlämnande av fastighet till kunden. Företaget anger att de tidigare redovisade enligt ovannämnda kriterier och att de kommer att fortsätta att redovisa på det sättet trots implementeringen av IFRS 15. Därutöver skriver företaget i sin årsredovisning att deras intäktsredovisning är i linje med IFRS 15 (NCC, 2019). NCC (2019) anger dessutom att standarden medfört en begränsad principiell påverkan på räkenskaperna då företaget numera måste göra fler bedömningar i samband med sin intäktsredovisning. Ytterligare en principiell skillnad som företaget lyfter fram i årsredovisningen är att en intäkt från och med år 2018 redovisas i

samband med att kontrollen övergår till kunden. Tidigare redovisade företaget dess intäkter först vid riskövergången (NCC, 2019).

Samtliga av de bostadsbyggande företagen beskriver hur intäktsredovisningen går till (se Bilaga 4). Skanska AB (Skanska) beskriver i sin årsredovisning ingående hur intäktsredovisningen fungerar inom företaget. Skanska (2019) skriver att byggverksamheten redovisas över tid då kunden erhåller och brukar fördelarna eller när företaget skapar eller förbättrar en tillgång kunden kontrollerar. Intäkter från bostadsförsäljningen realiserar däremot vid en viss tidpunkt, nämligen då kunden får tillträde till bostaden. Företaget menar att kontrollen överförs till kunden i samband med att nycklarna lämnas över. Skanska motiverar vald intäktsredovisningsmetod genom att skriva att företaget inte har rätt till full ersättning förrän hela åtagandet är uppfyllt, vilket sker i samband med färdigställandet (Skanska, 2019). Skanska (2019) menar att bostadsköparen kan göra förskottsbetalningar men att avtalen innehåller klausuler som gör att bostadsköparen kan frångå kontraktet under byggprocessen och därav är det inte möjligt att redovisa intäkten över tid.

5.3 Respondentintervjuer

5.3.1 F1

Respondent F1 är tydlig med att införandet av IFRS 15 innebär att många av deras tidigare ställningstaganden angående redovisning behöver diskuteras internt. Inför 2018 års bokslut diskuteras tillämpningen av IFRS 15 med styrelsen, ägarna, företagets revisorer och andra rådgivare. Den interna diskussionen tvingar företaget att utveckla sina argument till varför redovisning över tid appliceras snarare än att förändra det praktiska arbetet vid intäktsredovisningen. F1 anser att standarden är tydligare i förklaringen av när företag får redovisa över tid. Effekten av den nya standarden är att företag nu vet vad de får och inte får göra vid intäktsredovisning. Däremot innebär tydligare riktlinjer att företag får det svårare att fullgöra de krav och kriterier som numera måste uppfyllas för att få redovisa långvariga projekt över tid. F1 anser dock att deras affärsmodell, avräkning mot oberoende bostadsrättsföreningar, fortsatt tillåter successiv vinstavräkning.

Respondenten förtydligar i intervjun att ställningstaganden företaget gör är att avräkningssmetoden fortsättningsvis kan tillämpas då bostadsrättsföreningarna kan anses vara oberoende då företaget inte har bestämmande inflytande över föreningarna. F1 poängterar därför att företaget redovisar intäkten först vid färdigställandet av fastigheten om deras verksamhet inte kan bedömas som oberoende i relation till bostadsrättsföreningen. Respondenten betonar att den

åtstramning som IFRS 15 innebär kan vara till fördel för investeraren då tydligare krav på rapportering av intäkter resulterar i en homogen intäktsredovisning. F1 menar att enhetlig rapportering förenklar aktiemarknadens analys av företagens verksamheter. Tidigare tillämpade bostadsutvecklare ett antal diversifierade vinstavräkningsmetoder något F1 tror försvårar värdering och jämförbarhet mellan likartade företag. Därför ställer sig F1 positiv till införandet av den nya standarden. Respondenten anser att företagets modell för att redovisa intäkter över tid skiljer sig från konkurrerande företags tillämpning vilket resulterar i att de klarat av förändringen. Den nya standarden jämfört med tidigare tillämpade standarder ger större utrymme för tolkning och kräver därför enligt F1 noggranna avvägningar och underbyggda argument för att få redovisa en intäkt över tid.

En intressant aspekt F1 väljer att belysa är att mindre aktörer inom bygg- och fastighetsbranschen har svårare att tillämpa IFRS 15 korrekt. Respondenten belyser att det egna företaget genomfört en studie där de jämför hur andra aktörer väljer att tillämpa standarden. Företaget engagerar många olika aktörer i frågan vilket innebär stora kostnader. Därför menar F1 att mindre aktörer får problem att tillämpa standarden korrekt då det är svårt att uppbåda tillräckligt med resurser för att sätta sig in i standarden. IFRS 15 innebär därför att en tröskeleffekt uppstår i och med att rådgivare och revisorer är kostsamma. Respondenten poängterar att standarden på lång sikt antagligen kommer underlätta intäktsredovisning och vara enklare för företagen att tillämpa men menar att det nu sker en omfattande förändring i samtliga branscher. F1 påstår att en harmonisering är på gång och att företag inom en snar framtid kommer tillämpa lika modeller för att redovisa intäkter över tid.

5.3.2 U1

Respondent U1 förklarar att tillämpningen av IFRS 15 har störst påverkan på arbetet med noterna. IFRS 15:s utökade krav på upplysningar innebär att företaget behöver motivera sina ställningstaganden mer djupgående jämfört med tidigare standarder. U1 poängterar dessutom att krav på ytterligare upplysningar bidrar till ökad transparens. Respondenten anser dock att företaget tidigare varit transparent i bokföringen men menar att de behöver anpassa sig efter marknadens nya förväntningar. U1 förklarar att utöver utökade upplysningskrav resulterar IFRS 15 inte i någon större påverkan på intäktsredovisningen. Företaget har redan sedan tidigare ett relativt enkelt intäktsflöde där en hyresintäkt avser en specifik period och därför har den nya standarden gällande redovisning över tid inte blivit aktuellt. Dock poängterar U1 att

de blivit tvungna att bli mer precisa i intäkter som berör att tillhandahålla tjänster till hyresgäster men menar att denna del endast motsvarar någon procent av verksamhetens totala intäkter. I och med att företaget under räkenskapsåret 2018 inte har några projektliknande verksamheter behöver företaget inte redovisa intäkter över tid. Företaget anser inte att det uppstår några större problem vid tillämpningen av den nya standarden. Avslutningsvis poängterar U1 att den nya standarden inte innebär att företaget får ett större tolkningsutrymme och upplever därav inga drastiska förändringar.

5.3.3 BoKlok

Ekonomichefen på BoKlok, Malin Olsson, förklarar att företaget är ett dotterföretag i Skanska koncernen. Olsson förklarar att BoKlok är en egen juridisk person vilket innebär att verksamheten endast utgör en begränsad del av Skanskas årsredovisning. BoKlok övergick till att redovisa enligt IFRIC 15 år 2008 och det är enligt Olsson den standard som verksamheten idag arbetar efter. Enligt Olsson är IFRIC 15 likställd med IFRS 15 och med det menar hon att standarderna marginellt skiljer sig från varandra. Olsson understryker att det inte är möjligt att identifiera några större förändringar kopplade till arbetet med årsredovisningen under räkenskapsåret 2018. De skillnader som diskuterats internt har mestadels rört hur vissa balansposter ska ställas upp. Däremot poängterar hon att rapporteringen påverkades i mycket större omfattning i samband med att företaget började tillämpa IFRIC 15. Enligt Olsson är det en mer omfattande process att tillämpa intäktsredovisning i enlighet med IFRIC 15 jämfört med IFRS 15.

Olsson kommenterar att verksamheten i sitt praktiska arbete inte går efter IFRS 15. Hon påpekar att IFRS 15 är något som företagsledningen i stor utsträckning arbetar utefter medan medarbetare lägre ned i hierarkin troligtvis inte känner till standarden. Internt används andra metoder och standarder för att styra verksamheten och rapportera resultaten. Olsson poängterar att bostadsdelen utgör en begränsad del av Skanskas totala verksamhet och att Skanskas största inkomstkälla härstammar från entreprenaduppdrag. Skillnaden mellan Skanska och BoKloks intäktsredovisning består i huvudsak, enligt Olsson, av att Skanska redovisar sina projekt över tid medan BoKlok redovisar intäkten först när projektet avslutas. Dock framhäver Olsson att vinsten räknas fram internt redan i samband med att bostäderna börjar säljas.

5.3.4 JM

Peter Kindstrand, ekonomichef vid JM, säger att företaget via intresseorganisationen Sveriges Byggindustrier tidigt var involverade i processen att ta fram IFRS 15. Kindstrand menar att den nya intäktsstandardens i grunden är en bra standard, dock poängterar han att standarden endast

är en intäktstandard. Kindstrand efterfrågar en mer heltäckande standard som även behandlar hur kostnader ska redovisas. I dagsläget är det nämligen oklart hur kostnader ska hanteras vilket tvingar företag att göra egna tolkningar av hur kostnader ska redovisas. Generellt anser Kindstrand att IFRS 15 jämfört med tidigare standarder är en bra och tydlig standard.

Kindstrand nämner dessutom Nasdaq och Finansinspektionens utredningar av fastighetsföretag. Han förklarar att deras utredningar inleddes då det visade sig att noterade fastighetsföretag gör olika bedömningar av när ett projekt ska intäktsredovisas. Enligt Kindstrand kom utredningen fram till att intäktsredovisningens utformning är beroende av företagens affärsmodeller. Därav är det inte möjligt att ta fram generella riktlinjer som reglerar hur intäktsredovisning inom fastighetsbranschen bör upprättas. Kindstrand lyfter även att diskussioner med Nasdaq har bidragit till att JM blivit tydligare i beskrivningen av hur intäktsredovisningen genomförs vilket han anser är något som gynnar externa parter. Dock framhåller Kindstrand att en tydlig beskrivning av intäktsredovisningen, med hänsyn till konkurrens på marknaden, kan vara till nackdel för företaget. JM ser gärna att de inte behöver vara lika tydliga i sina beskrivningar då deras marknadsposition kan missgynnas. Dessutom menar Kindstrand att den informationen som återfinns i beskrivningarna är riktad till professionella granskare och inte till enskilda privata investerare som primär målgrupp. Kindstrand poängterar även att IFRS 15 inte påverkar redovisningen i någon större utsträckning. Trots nya krav väljer JM att i fortsättningen redovisa intäkter från sina långvariga projekt över tid.

5.3.5 NCC

Annika Parck, controller vid NCC, skriver i ett skriftligt svar att införandet av IFRS 15 har föranlett många och långa diskussioner inom företaget. Hon förtydligar att företaget lagt ner mycket tid och resurser på att tolka den nya standarden. Parck förklarar att diskussioner gällande tillämpningen har förts mellan NCC, andra byggföretag, de påskrivande revisorerna och Nasdaq. Hon lyfter även fram att IFRS 15 inte har någon väsentlig påverkan på räkenskaperna rent numerärt men att dokumentationskravet tydligt har ökat. Parck poängterar att transparensen inte nödvändigtvis blir bättre i och med ett utökat dokumentationskrav. Hon menar att informationen i årsredovisningarna är omfattande och att investerare inte alltid är kapabel tolka informationen i årsredovisningen.

Däremot betonar Parck att det inte spelar någon roll att informationen är svårtillgänglig då investerare är mer intresserade av innehållet i delårsrapporterna. Därutöver menar hon att delårsrapporterna är mindre informationsrika och lättare att ta till sig som investerare. Vidare

poängterar Parck att hon anser sin tillämpning av IFRS 15 som lyckad. Det enda problemet NCC har vid tillämpningen är kopplad till hur informationen ska läggas in i det interna rapporterings- och konsolideringsprogrammet. Hon kommenterar att IFRS 15 jämfört med IAS 11 och IAS 18 tvingar företaget att göra fler bedömningar då IFRS 15 är en mindre utförlig standard med bredare tolkningsutrymme. Däremot anser hon att NCC, trots ökad tolkningsfrihet, inte är i behov av kompletterande vägledning i och med att företaget anser standarden vara tydligt formulerad. Parck poängterar att företaget trots den nya standarden fortsätter att redovisa intäkter från byggverksamheten över tid och intäkter från bostadsverksamheten vid en viss tidpunkt.

5.4 Informantintervjuer

5.4.1 Lötborn

Mattias Lötborn, auktoriserad revisor vid KPMG, anser att IFRS 15 har lett till en ökad transparens i årsredovisningarna då standarden ställer högre krav på hur företagen presenterar sin information. Ökat krav på presenterad information, i form av fler noter, bidrar till att företagens intäktsredovisning numera beskrivs på ett korrekt och tydligt sätt. Något som tidigare inte var garanterat. Lötborn förklarar dessutom att implementeringen av IFRS 15 inte nödvändigtvis behöver innebära någon större påverkan på företags redovisning. Han menar att om företag initialt tolkar standarden korrekt kan det innebära en minskad påverkan hos företagen och i deras intäktsredovisning. Lötborn poängterar att företag generellt har svårt att tolka vissa delar av standarden. Särskilt de delar som är kopplade till att identifiera intäkters olika prestationsåtagande. Lötborn tror att problemet är kopplat till att standarden ställer högre krav på att olika typer av bedömningar ska göras, något som visat sig problematiskt för företag.

Trots problem rörande identifiering av prestationsåtaganden anser Lötborn att den nuvarande vägledningen är tillräckligt tydlig och ändamålsenlig. Därmed finns det inte behov av att IFRS 15 kompletteras med ytterligare vägledning från IASB. Han betonar dessutom att det vid principbaserade standarder alltid finns en risk för att företag inom olika branscher utvecklar branschpraxis, något Lötborn menar är oundvikligt vid en större tolkningsfrihet. Lötborn framhåller även att anledningen till att företag helst inte pratar om sin intäktsredovisning beror på att det är ett känsligt område. Intäktsredovisning är ett känsligt område då den kartlägger och avslöjar företags olika inkomstströmmar samt att den tvingar företag att dela med sig av information som de i vanliga fall gärna inte avslöjar.

5.4.2 R1

R1, auktoriserad revisor och partner vid en Big-four firma, säger att ökat informationskrav kan leda till att transparensen blir bättre då investerare får tillgång till mer information. Dock framhåller R1 att ökat informationskrav är till nackdel för mindre företag då kravet tvingar företag att producera texter och noter utan substans. R1 säger dessutom att företag i allmänhet endast delar med sig av information som de är tvingade till enligt lagar och regler. Anledningen till att företag inte vill lämna ut mer information än nödvändigt kan enligt R1 bero på att företag är rädda för att information ska misstolkas. R1 förklarar dessutom att tanken med den nya intäktsstandardens är att förbättra jämförbarheten mellan företag samt att företags finansiella rapporter ska återge en mer rättvisande bild av företaget.

En förklaring till att företag inte gör några väsentliga förändringar i sina redovisningsval kan bero på att de redan uppfyller kraven om rättvisande bild. Informanten lyfter även fram att IFRS 15 är en svårläst och komplex standard men poängterar samtidigt att R1 själv inte har stött på några specifika tillämpningsproblem. Dock framhäver R1 att det finns vissa problem kopplade till intäktsredovisning över tid i och med att det är ett svårt område som kräver att många bedömningar ska göras. Färdigställandegraden ska räknas fram vilket kan vara problematiskt då det är många faktorer att beakta. Dessutom krävs det att företag har goda rutiner och personal som är insatta i verksamheten och dess pågående projekt. R1 lyfter även fram att standarden, i och med att det är mer principbaserad, ger företag större utrymme för att vrida och vända på standarden och dess riktlinjer så att de passar in på företags tolkning av vad intäktsredovisning ska omfatta.

6. Analys och diskussion

6.1 Skilda tolkningar leder till att lika intäkter redovisas olika

Samtliga företag som ingår i studien, med undantag från ett, anger att IFRS 15:s inverkan på deras redovisning är begränsad. En genomgång av årsredovisningarna och respondentintervjuerna visar att företagen tolkar IFRS 15:s riktlinjer annorlunda och därav redovisar lika intäkter olika. De två tillfrågade revisorerna uttrycker att företag borde besitta tillräckligt med kompetens för att bokföringsmässigt tillämpa den nya standarden korrekt. Berörda företag har vid tolkning av IFRS 15 inte dragit samma slutsatser av hur intäkter ska hanteras. En varierad redovisning indikerar att den nya standarden är svårtolkad vilket Heba och Amastens kommenterar i respektive årsredovisning. Att IFRS 15 är en svårläst standard går att utläsa utifrån den tid och de resurser företag tvingats lägga på arbetet med att tolka intäktsstandarderna. Uppmärksam problematik i samband med den inkonsekventa tillämpningen är att investerare inte på ett trovärdigt sätt kan jämföra företagens intäktsredovisning med varandra. Det försvårar processen av att ta ett välgrundat investeringsbeslut. Bristen på möjligheten att genomföra en trovärdig jämförelse mellan företagens finansiella information är dessutom i strid med beslutansvärdighetssynsättet då informationen som återfinns i årsredovisningarna inte kan användas av investeraren för att förutsäga, jämföra och bedöma företags prestationer.

Däremot är det inte korrekt att utan ett djupare resonemang påstå att samtliga företag inom branschen tillämpar standarden inkonsekvent. I uppsatsens empiriska del går det att utläsa tendensen att renodlade byggföretag, till skillnad från andra företag inom bygg- och fastighetsbranschen, resonerar på ett likartat sätt och därmed tillämpar standarden konsekvent. Det framgår i intervjun med NCC att företaget har fört diskussioner med andra byggföretag gällande hur IFRS 15 ska tolkas och tillämpas vilket kan ha bidragit till att byggföretag redovisar lika intäkter enhetligt. En konsekvent tillämpning inom byggbranschen är däremot inte en garanti för att företagen gemensamt tolkar standarden så som normgivarna avser. Det kan vara problematiskt att olika branscher utvecklar branschspecifika tolkningar av IASB:s utformade standarder då en trovärdig jämförbarhet mellan företags intäktsredovisning försämras.

En annan möjlig förklaring till att den nya intäktsstandarderna inte påverkar redovisningen nämnvärt kan vara att IFRS 15 är svårtolkad. En svårighet att tolka standardens innehåll kan förklara varför många av de undersökta företagens tolkningar av IFRS 15 ligger i linje med innehållet från tidigare tillämpade intäktsstandarder. Om ett företag väljer att följa tidigare standarder blir konsekvensen att IFRS 15:s inverkan på redovisning uteblir. Därmed skulle en

avsaknad av en påverkan hos många av de undersökta företagen inte nödvändigtvis behöva vara ett resultat av att standarden tillämpas felaktigt. Dock betonar Lötbörn att standarden är svårtolkad på grund av dess breda tolkningsutrymme, något som även uppmärksammas hos tillfrågade respondenter. En svårhanterlig standard talar för att företagen hellre väljer att tillämpa redan välkända och beprövade standarder.

Att påverkan på intäktsredovisningen i och med tillämpningen av IFRS 15 är begränsad antyder intervjun både med Olsson och U1. Respondenterna antyder att deras respektive interna analys resulterat i att den begränsade påverkan är av principiell karaktär. U1 och Olsson ger uttryck för att påverkan av IFRS 15 endast är principiell vilket uppsatsens författare anser kan vara en förklaring till varför företag väljer att redovisa intäkter över tid på liknande sätt som innan implementeringen. Uppmärksammas principiell påverkan tolkar uppsatsen författare består av hur information ska presenteras och hanteras i årsredovisningen. U1 förklarar att utöver utökade upplysningskrav resulterar inte IFRS 15 i någon större påverkan på företagets intäktsredovisning. Olsson understryker att det inte är möjligt att identifiera några större förändringar kopplade till hur företaget realiserar sina intäkter under räkenskapsåret 2018. De skillnader som diskuteras internt har mestadels rört hur vissa balansposter ska ställas upp för att överensstämma med IFRS 15 snarare än beräkningsmässigt.

Dock noterar SSM i sin årsredovisning att IFRS 15 har en väsentlig påverkan på sin redovisning vilket talar för att implementeringen även har en materiell påverkan, en numerär effekt i redovisningen, på bygg- och fastighetsbranschen. Däremot är SSM det enda inkluderade företaget i årsredovisningsgranskningen som redogör för tendens att standarden haft en materiella påverkan. Med hänsyn till SSM:s ställning på branschen anser uppsatsens författare att deras uppfattning inte är representativ för hela bygg- och fastighetsbranschen. Därav har IFRS 15 troligen inte en omfattande materiell påverkan på resterande företag i branschen.

6.2 Utvecklingen går motsatt normgivarens syfte

IFRS 15 är en principbaserad standard som till skillnad från IAS 11 och IAS 18 tvingar användaren att ta ställning till fler redovisningsaspekter. Ökat tolkningsutrymme innebär höga krav på professionell erfarenhet och bedömningsförmåga hos användaren för att säkerställa en konsekvent tillämpning av IFRS 15. Då normgivarnas avsiktliga syfte till stor del handlar om att hantera tidigare brister är utformningen av normativ karaktär. Visionen att skapa en mer heläckande standard i syfte att bland annat förbättra jämförbarheten bidrar till att IASB utformar

IFRS 15 efter sin syn på hur intäkter bör redovisas. Motivet att öka jämförbarheten överensstämmer dessutom med beslutsanvändbarhetssynsättets grundläggande idé att förse investerare med relevant information för att möjliggöra välgrundade beslut.

Inom beslutsanvändbarhetssättet är jämförbarhet, bedömningsmöjlighet och förutsägbar information krav för att tillhandahålla finansiell information av relevans. En förutsättning för att användaren ska kunna fatta ett välgrundat investeringsbeslut är enligt synsättet att mottagaren måste kunna förutsäga, jämföra och bedöma ett företags prestationer. Den nya standarden ses därför som det normgivande organets sätt att säkerställa en enhetlig reglering av intäktsredovisning och därmed ökar informationsvärdet med effekten att företags jämförbarhet förbättras. Trots normgivarens vision att utveckla en standard som ska leda till harmonisering går det från årsredovisningsgranskningen att utläsa tydliga skillnader i tolkning och tillämpning mellan undersökta företag.

Skillnad i företagets tolkning av hur standarden bör tillämpas är potentiellt problematisk då det troligtvis resulterar i en inkonsekvent tillämpning av IFRS 15. En inkonsekvent tillämpning är ett tecken på brister i standardens riktlinjer. Därmed kan noterade skillnader i företagets årsredovisningar leda till en bristande jämförbarhet inom branschen vilket kan bidra till svårigheter för potentiella investerare att göra välgrundade och korrekta beslut. Däremot nämner tillfrågade revisorer att utökade krav på upplysning innebär en ökad transparens något som flertalet respondenter instämmer med. Då normgivaren med utformningen av IFRS 15 avser att öka jämförbarheten och transparens av redovisningen är det rimligt att fundera över om dessa två egenskaper inte bör vara sammanlänkade. Med andra ord skulle intervjuobjektens poängteringar, att transparensen ökat, indikera att även jämförbarheten mellan företagen förbättras. Något som i så fall strider mot tidigare resonemang, att årsredovisningarna och respondentintervjuerna belyser att tillämpningen av IFRS 15 inte bidrar till en bättre jämförelse.

Dock betonar Parck att utökade dokumentationskrav inte per automatik innebär bättre transparens. Den tillkommande informationen inkluderad i årsredovisningarna är omfattande och svårtolkad. Därutöver noterar R1 att informationskravet kan innebära att mindre företag tvingas publicera information utan substans, något som strider mot beslutsanvändbarhetssynsättet då endast information av värde för användaren ska inkluderas i de finansiella rapporterna. Trots att respondenterna anser att de utökade kraven på noter kan leda till ökad transparens, antyder empirin att publicerad information saknar substans. Något som kan indikera att transparensen egentligen inte har blivit bättre utan snarare att praktikerna upplever en förbättring,

då de har behövt lägga ner mer tid och resurser på att göra information tillgänglig. Därav är det rimligt att anta att övergången till IFRS 15 faktiskt inte bidrar till en ökad transparens.

Från respondentintervjuerna framgår också att ett fåtal företag anser att det ökade informationskravet är till nackdel för företag sett utifrån ett konkurrensperspektiv. Dock framgår det från vissa respondenter att företag välkomnar det ökade informationskravet. Oavsett vilket förhållningssätt företagen intar så uttrycker de auktoriserade revisorerna att företagen endast delar med sig av sådan information som är tvingande. Att företag i olika grad väljer att beskriva hur intäktsredovisningen fungerar kan utgöra ett problem för investerare då välgrundade beslut inte kan tas. Den varierade graden av informationsdelning kan bero på att IASB inte i tillräckligt hög utsträckning inkluderar företagen i processen att ta fram IFRS 15. Inkluderade comment letters indikerar att intresseorganisationerna lyft fram att det förekommer brister i standardens utformning. En förklaring till att uppsatsens författare noterar en inkonsekvent tillämpning beror på att IASB inte åtgärdat uppmärksammade problem. Brister i IFRS 15:s tydlighet har förutom i comment letters även poängterats av ett flertal respondenter. Att respondenterna kommenterar brister som innan implementeringen lyfts av diverse intresseorganisationer indikerar att IASB i sitt arbete med att utforma standarderna inte beaktat den återkoppling som gavs i ett tidigt stadium. Därmed har IASB misslyckats med att utveckla en tydlig och välformulerad standard.

En annan förklaring till att graden av informationsdelning växlar mellan företagen är att vissa företag inte anser att årsredovisningen är avsedd för investerare. Vissa företag anser att årsredovisningen endast är avsedd för professionella granskare. Problematiskt är att företag väljer att rikta och anpassa årsredovisningarna efter mottagare. Respondentintervjuerna indikerar att en del företag förutsätter att investerare har professionell erfarenhet av att granska årsredovisningar medan andra utgår från att investerare likaväl kan vara en privatperson utan erfarenhet. Genomgången visar att företagen inte delar definition av vem som ska anses utgöra investerare. Konsekvensen av att företagen väljer att rikta och anpassa årsredovisningen till olika målgrupper är att investerarna inte har samma förutsättningar att jämföra och bedöma företagens räkenskaper.

6.3 IFRS 15 - en otydlig standard

Årsredovisningarnas tydliga skillnader i val och tolkning av standarden lämnar uppsatsens författare frågande till om IFRS 15 formulerats på ett tillräckligt konkret sätt för att säkerställa en konvergent tillämpning och tolkning. Dessutom redogör innehållet i många av de inkluderade

comment letters en syn på IFRS 15 som otydlig och inte en förbättring i relation till tidigare standarder. Ett flertal av de tillfrågade intresseorganisationerna uttrycker sig däremot positivt till IASB:s initiativ att utveckla en ny intäktsstandard. Mazars, liksom andra tillfrågade intresseorganisationer, anser att standarden är svårläst och i behov av detaljerade riktlinjer för att underlätta tolkningen. Intresseorganisationernas behov av tydligare riktlinjer överensstämmer med beslutsanvändbarhetssynsättets syn på att tydliga informationskrav minskar osäkerheten kring redovisningen. Uppmärksammade olikheter i standardens utformning i inkomna comment letters indikerar att det råder en viss osäkerhet kring IASB:s syfte med formulering av hur intäkter bör redovisas. Osäkerhet kring hur intäkterna bör redovisas kan vara en bidragande faktor till en inkonsekvent tillämpning av standarden då företagen inte begriper sig på formuleringen.

Ytterligare indikation på att det råder brister i IFRS 15:s formulering är att samtliga comment letters från år 2015 ställer sig positivt till framflyttande av ikraftträdandet. Den positiva inställningen till byte av datum antyder att behovet av förtydligande av oklarheter fortfarande är högst aktuellt. Märkbart är dock att IASB till viss del misslyckas med att ta hänsyn till de åsikter som uppmärksammas av tillfrågade intresseorganisationer vid utformningen av IFRS 15. Både årsredovisningarna, bokslut år 2018, och tillfrågade intervjuobjekt noterar rådande oklarheter i IFRS 15:s utformning. Befintliga skillnader i företags intäktsredovisning tyder på att IASB inte lyckas utforma en tillräckligt tydlig vägledning för att säkerställa en likartad tillämpning. Då IASB:s vision är att IFRS 15 ska bli en mer heltäckande standard verkar det som att deras vilja att ha ett bredare omfång för att säkerställa en konvergent tillämpning snarare resulterar i otydliga formuleringar och inkonsekvent tillämpning. Bredare fokus verkar bidra till att de som normgivande organ brister i beslutsanvändbarhetssynsättets grundläggande idé om att utforma standarder som säkerställer enhetlig rapportering.

En fundering är att nuvarande inkonsekventa tillämpning är ett resultat av att en ny standard implementerats. Respondent F1 poängterar att IFRS 15 långsiktigt kommer förenkla intäktsredovisningen men att det nu råder en omfattande förändring. Förändringen är pågående och därför kan noterade otydligheter och bristande konvergens vara en reaktion av att en ny standard implementeras. Observerbara otydligheter kan därför vara ett resultat av att standarden är ny snarare än ett resultat av en dåligt formulerad standard. Ett resultat av att aktörerna måste lära sig något nytt och förstå hur standarderna ska passa in på sin redan existerande verksamhet. Effekter som framöver kan komma till att plana ut då påverkade aktörer lär sig att hantera innehållet i IFRS 15.

6.4 Regel kontra princip

Då standarden inte är regelbaserad är det som Wüstemann och Wüstemann kommenterar viktigt att normsättarna är tydliga i sin formulering för att säkerställa önskad harmonisering. Även beslutsanvändbarhetssynsättet betonar att en välformulerad standard är nödvändig för att vägleda företag mot en enhetlig tillämpning. I och med att insamlad empiri redogör för tendensen att IFRS 15 är svårtolkad och därför i behov av specifika riktlinjer går det att ifrågasätta varför den nya standarden är mer principbaserad i förhållande till tidigare standarder. Tidigare uppmärksammas problematik kanske inte bäst hanteras med ett utökat tolkningsutrymme. Uppsatsens författare resonerar därför kring om bygg- och fastighetsbranschens uttryckliga behov av detaljerade regler innebär att en regelbaserad standard är bättre lämpad för att nå IABS:s avsikliga mål med IFRS 15.

Trots att IASB traditionellt utformar principbaserade standarder är ett resonemang gällande vilken typ av format som är bäst anpassad till intäktsredovisning relevant. Regelbaserade standarder kännetecknas av detaljerade och precisa regler något som samtliga comment letters kommenterar är något de saknar i utformningen av IFRS 15. Viktigt att förstå är att företag kan anpassa tolkningen av principbaserade standarder för att rättfärdiga sitt val av redovisning. Möjligheten att upprättaren tolkar standarden på ett sätt som lämpar sig bäst till sin egen uppfattning kan vara en förklaring till varför den nya standarden inte tillämpas likartat mellan företag. Utökad möjlighet för individens egna subjektiva bedömning resulterar exempelvis i att företag med likartade huvudintäkter trots allt realiserar intäkterna på skilda sätt. IFRS 15 innebär därför att fler bygg- och fastighetsföretag får möjlighet att anpassa reglerna efter företagets tolkning av vad intäktsredovisningen ska omfatta. Ytterligare vägledning eller en mer regelbaserad standard är därför relativt enkla medel att tillgå för att säkerställa jämförbarhet och likartad tillämpning.

Däremot är det ingen garanti att mindre tolkningsfrihet till följd av fler detaljerade regler genererar en enhetlig tolkning och tillämpning av IFRS 15. Nackdelen med en allt för regelbaserad standard är att det finns risk att standarden blir alltför enformig. Enligt författarna till uppsatsen kan en detaljstyrd standard resultera i att regelverket inte tar hänsyn till branschens särdrag. Författarna till uppsatsen ställer sig därför frågande till om det är rimligt att kräva att bygg- och fastighetsföretag ska intäktsredovisa efter samma standarder som företag med en annan typ av huvudsaklig inkomstkälla. Ett smalt tolkningsutrymme kan leda till att branschernas särdrag ignoreras samtidigt som ett brett tolkningsutrymme kan resultera i att branscher utvecklar branschspecifika standarder, därav försvåras jämförbarheten mellan branscher.

6.5 Kontroll skapas genom eget rättfärdigande

Tillfrågade respondenter uttrycker att företagen sedan tillämpningen av IFRS 15 fått ökad tolkningsmöjlighet. R1 menar att företag som en konsekvens av det ökade tolkningsutrymmet kan vrida och vända riktlinjer tills dess att företagets valda redovisningsmetod faller inom ramen för standarden. IASB försöker genom introduceringen av IFRS 15 eliminera vad de anser är brister i företagens redovisning. Uppsatsens författare noterar att företagen inte upplever några materiella skillnader och ställer sig därför fundersamma till varför företagen inte registrerar några materiella förändringar då syftet med IFRS 15 är att rätta till brister i tidigare standarder. En förklaring till varför standarden inte bidrar till någon materiell påverkan kan vara att företagen utnyttjar det ökade tolkningsutrymmet till att rättfärdiga sina redovisningsval istället för att rätta till eventuella brister i redovisningen. I nuläget råder det en misstanke hos uppsatsens författare att företag inte tillämpar standarden så som den är avsedd och att den nya standarden snarare används för att rättfärdiga det egna agerandet. Om företag fortfarande arbetar på samma sätt som innan implementeringen är det rimligt att dra slutsatsen att påverkan uteblir.

Därför funderar uppsatsens författare, utifrån vilka grunder företag rättfärdigar sina redovisningsval, om företag väljer att inte följa IFRS 15. Insamlad data från årsredovisningsgranskningen och respondentintervjuerna antyder att företag i viss mån väljer att redovisa intäkter från långvariga projekt enligt de grundläggande redovisningsprinciperna. Årsredovisningarna, informant- och respondentintervjuerna lägger stor tyngd vid att diskutera i vilket skede inflytande och kontroll över en tillgång till en bostad ska anses övergå till kunden. Anledningen till att övergången av kontroll diskuteras och lyfts fram i företagens finansiella rapporter är för att den kan likställas med ett byggprojektets realisationstidpunkt. Genom att analysera företagens årsredovisningar framgår det tydligt att det finns tre uppfattningar om när kontrollen bör anses övergå till kunden: i samband med att en bostadsrättsförening beställer projektet, när slutkunden tecknar köpeavtalet eller när slutkunden tillträder bostaden. Alla tre tillämpningar är i enlighet med realisationsprincipens giltiga realisationstidpunkter.

Problematiskt är att samtliga företag i sina årsredovisningar definierar realisationstidpunkten olika. Den breda variationen av sätt att erkänna intäkter bidrar till en försvårad analys av praktisk påverkan. Om samtliga företag definierar realisationstidpunkten olika är det svårt att uppmärksamma trender och mönster som ett resultat av att IFRS 15 tillämpas. Däremot kan varierat definitionsutrymme indikera att standarden blir mer heltäckande då fler aspekter inkluderas inom standardens ramverk. Dessutom kan den uppmärksammade problematiken gällande olika realisationstidpunkter vara ett resultat av en rådande förändring på marknaden.

Märkbar variation gällande definitionen av realisationstidpunkten kan vara ett resultat av en okunskap. Det är möjligt att företag på lång sikt kommer gå mot en mer enhetligt definierad realisationstidpunkt.

I årsredovisningarna och respondentintervjuerna framgår det att företagen är eniga om att redovisning över tid endast får tillämpas i samband med att kontrollen övergår till kunden. Det gemensamma synsättet överensstämmer med Smith, Brännström och Janssons andra kriterie för att få vinstavräkna. Då ett av tre kriterier är uppfyllt borde företags applicering innebära att företagen tillämpar redovisning över tid korrekt och därmed är i överensstämmelse med IFRS 15:s riktlinjer. Ett resultat av att det finns ett brett tolkningsutrymme är att företagen bedömer när redovisning över tid är tillåten på skilda sätt. Samtidigt står företagen fast vid att deras definitioner och redovisningsmetoder är korrekta. Problematiskt är att aktörerna inte har en gemensam syn på vem som anses vara kund med följden att intäktredovisningen varierar. En tendens märkbar hos samtliga företag inkluderade i studien är att när det inte finns tydliga riktlinjer på vad företagen får göra inom ramen för standarden har aktörerna redovisat intäkterna på ett varierat sätt.

6.6 Företag tar kontroll över kunden

Det är möjligt att argumentera för att IFRS 15:s utformning är i linje med formsynsättet. Standarden anger att en transaktion måste inträffa för att det ska vara möjligt att redovisa en intäkt över tid vilket kan likställas med att ett äganderättskifte måste äga rum för att tillgången ska anses vara realiserad. Trots att standarden tydligt anger att redovisning över tid inte får appliceras innan kontrollen övergått till kunden så redovisar vissa företag intäkten redan i samband med att ett bostadsprojekt beställs. Något som inte framgår av standarden men som många av företagen väljer att lyfta fram och diskutera i respektive årsredovisning är vem som ska anses vara kund. Valet av kund får inverkan på när kontrollen över tillgången anses lämna företaget. Uppsatsens författare noterar att företagen anser att kunden antingen utgörs av att vara en bostadsrättsförening som beställer projektet eller den person som i slutändan kommer nyttja den faktiska bostaden.

Beroende på vilken tolkning som görs får valet av kund stor inverkan på när realisationstidpunkten anses infalla. Rimligtvis kommer företag att ställa sig bakom den tolkning som gynnar dem i störst utsträckning. Enligt den information som framgår från årsredovisningarna uppmärksammar Nasadaq att de börsnoterade bygg- och fastighetsföretagen gör olika tolkningar av vem som anses utgöra kunden. Utifrån det resonemang respondentintervjuerna för, i relation

till Nasdaqs utredning, går det att dra slutsatsen att utredningen landar i att företagens affärsmodell avgör vem som ska utgöra kund. I och med att företagen redan uppvisar en variation i deras struktur på grund av rådande otydligheter är beslutet att affärsmodellen ska vara avgörande bristfälligt. Problematiken ligger främst i att företagen relativt enkelt kan anpassa sin affärsmodell efter rådande regler. Genom att anpassa affärsmodell kan företaget se till att övergången av kontrollen överförs till kund antingen i ett tidigare eller senare stadium; Företagen tar således kontroll över kunden.

6.7 Grundläggande redovisningsprinciper i relation till tid

Tidigare analys berör till viss del problematiken kring realisationsprincipen. Av årsredovisningarna, respondent- och informantintervjuerna är det möjligt att se att det inte finns några problem kopplade till att redovisa en intäkt vid en viss tidpunkt. I SSM kan uppsatsens författare tydligast se att företaget redovisar intäkter i samband med att kund får tillträde till sin bostad och att kostnader uppkomna längst projektets gång aktiveras i balansräkningen. I samband med att kunden får tillträde till bostaden överförs kostnaderna från balansräkningen till resultaträkningen, en matchning sker och en intäkt uppkommer. Dessutom framgår det av Bilaga 4 och 5, tre tydliga fall, där företag som hyr ut bostäder inte har några problem med att redovisa intäkter vid en viss tidpunkt. Många av de företag som hyr ut bostäder anger i sin årsredovisning att påverkan av IFRS 15 endast är begränsad vilket uppsatsens författare tolkar som att företagen inte har några problem med redovisa en intäkt vid en viss tidpunkt.

Vid redovisning över tid är det däremot viktigt att komma ihåg att det inte bara är intäkterna som fördelas över projektets livscykel utan det ska också kostnader göras vilket innebär att matchningsprincipen måste beaktas. Årsredovisningarna, informant- och respondentintervjuerna visar på att företagen inte stöter på några större problem kopplade till kostnadsfördelningen. Avsaknaden av problem vid matchning indikerar att företagen har tillräckligt med kompetens för att göra en korrekt bedömning för hur och när kostnader ska matchas mot intäkter. Företagen använder färdigställandegraden för att koppla periodens kostnader och därmed kan företaget räkna ut periodens intäkter. Färdigställandegraden är en enkel och sedan länge accepterad redovisningsmetod vilket kan förklara varför kostnadsredovisningen inte föranleder några större problem. Möjligtvis skulle ett problem kopplat till matchningsprincipen utgöras av att företag endast kan matcha kostnader mot intäkter som uppstår till följd av att en händelse inträffar och registreras. Med andra ord måste en intäkt genereras innan kostnaderna kan fördelas.

De traditionsenliga redovisningsprinciperna i relation till granskade årsredovisningar och respondentintervjuer antyder att realisationsprincipen har en betydande roll vid avgörandet när i tiden intäkter ska redovisas. Dock kan realisationsprincipens grundläggande idé till viss del krocka med försiktighetsprincipen. Om realisationsprincipen ses utifrån ett substanssynsätt räcker det att en generell prisuppgång för att tillgångarna ska anses ha ökat i värde och därmed ska värdeuppgången anses vara realiserbar. Att erkänna realiserbara värdeuppgångar går emot en av försiktighetsprincipens grundläggande funktioner, att tillgångar och intäkter inte ska övervärderas. Därav är det osäkert om tillgångens värdeuppgång är möjlig att fastställa på ett tillförlitligt sätt. Formsynsättet ställer däremot kravet att ett äganderättsskifte måste inträffa för att möjliggöra registrerandet av en värdeuppgång. Vid ett äganderättsskifte minskar osäkerheten kring när en transaktion inträffar, vad värdeuppgången är, och därav är sannolikheten hög att en intäkt kommer genereras.

Beroende på vilket synsätt som appliceras får försiktighetsprincipen olika innebörd. Årsredovisningarna och respondentintervjuerna visar att företagen betonar att kontrollen måste övergå till kund. Om övergång av kontrollen likställs med ett äganderättsskifte innebär det att företagets tillämpning av försiktighetsprincipen följer formsynsättet. Tillämpningen överensstämmer då med IFRS 15. Det är möjligt att argumentera för att IFRS 15 gällande kontrollaspekten utformas i enlighet med formsynsättet vilket innebär att realisations- och matchningsprincipen inte strider mot försiktighetsprincipen. Dock är IFRS 15 en principbaserad standard vilket bör innebära att standarden utformats efter ett substanssynsätt. Den allmänna utvecklingen går mot att allt fler standarder utvecklas efter ett substanssynsätt. Dock indikerar analysen att delar av standarden utformas i enlighet med formsynsättet vilket antyder att IASB inte tar en tydlig ställning i att antingen utveckla en standard enligt det ena eller det andra synsättet. Vilket i sin tur tyder på att IFRS 15 är en kompromiss mellan regel- och principbaserade standarder.

7. Slutsats

Författarna till uppsatsen drar slutsatsen att implementeringen av IFRS 15 inte föranleder någon materiell påverkan. Den numerära effekten, materiell, på undersökta företags intäktsredovisning har uteblivit. Analys och diskussion redogör i huvudsak för att IFRS 15 endast resulterar i en principiell påverkan på bygg- och fastighetsbranschen. Uppsatsens författare uppmärksammar att det skett en tydlig skillnad i hur företagen hanterar och presenterar sin finansiella information i årsredovisningarna i förhållande till hur information bearbetats vid tillämpning av tidigare standarder. Anledningen till att det förekommer principiella skillnader beror bland annat på att företagen i och med införandet av IFRS 15 är tvingade till att inkludera mer utförlig information i sina årsredovisningar. I och med att företagen är tvingade att tillgodose kravet på tydligare upplysning kommer konsekvensen bli att årsredovisningarna i en större omfattning innehåller finansiell information.

Orsaken till att en materiell påverkan uteblir, trots principiella effekter, beror på att IFRS 15 är en normativ principbaserad standard med ett brett tolkningsutrymme. Med andra ord resulterar tolkningsutrymmet i att företag kan vända och vrida innehållet i standarden så att IFRS 15 anpassas till företagens redan tillämpade redovisningsmetod. En konsekvens av ett bredare tolkningsutrymme är att företag nyttjar möjligheten att rättfärdiga sina egna redovisningsval och metoder, något som IASB genom att introducera IFRS 15 försöker eliminera, vilket förklarar varför materiell påverkan uteblir. En alternativ förklaring till att implementeringen har en begränsad påverkan ligger i att IFRS 15 är en svårtolkad standard. Bristande förståelse innebär att många företag väljer att istället redovisa enligt de riktlinjer som gällde vid tidigare standarder. Uppsatsens författare trodde initialt att undersökta företag skulle använda sig av grundläggande redovisningsprinciper om de inte förstod eller av någon anledning inte följer IFRS 15, men så verkar inte fallet ha varit. Undersökta företag ger istället uttryck för att IAS 11 och IAS 18 anses vara bra standarder som de fortsatt väljer att beakta vid redovisningsbeslut.

Uppsatsens författare konstaterar att övergången till IFRS 15 leder till att bygg- och fastighetsbranschen inkonsekvent tillämpar standarden och att intäktsredovisning baseras på olika grunder. Därav går det att konstatera att introduceringen av IFRS 15 inte ökar trovärdigheten i jämförelsen av företags finansiella information. Normgivarnas avsiktliga syfte att införa en heltäckande standard i syfte att öka jämförbarhet och transparens uteblir. Uppsatsens författare observerar att IFRS 15 innebär en begränsad påverkan på bygg- och fastighetsbranschens intäktsredovisning främst i form av vilken information företag väljer att inkludera och presentera. Med andra ord inte den harmonisering som normgivarna rimligtvis hoppas på att IFRS 15 ska

resultera i. Därav har den påverkan normgivarna vill att IFRS 15 ska ha på intäktsredovisning i realiteten uteblivit.

Inkonsekvent tillämpning, istället för ökad harmonisering, är ett resultat av att företagen inte tolkar standardens innehåll likartat. En biverkning av att IFRS 15 brister i utformningen är att företags tillämpning går emot hur standardens innehåll är tänkt att användas och appliceras. Genom att analysera empirin i ljuset av grundläggande redovisningsprinciper märker uppsatsens författare att IFRS 15 inte följer ett typiskt mönster på hur en principbaserad standard bör vara utformad. IFRS 15 är ett mellanting mellan två traditionella sätt att utforma en standard. Men andra ord är det otydligt huruvida form eller substans ska ges mest utrymme i IFRS 15 vilket bidrar till en inkonsekvent tillämpning och tolkning.

Trots att uppsatsens författare upplever att övergången inte resulterar i den påverkan normgivarna avser är behovet av ytterligare vägledning inget som undersökta företag och tillfrågade revisorer själva begär. Bristande efterfrågan på kompletterande vägledning antyder att företag anser sig tillämpa standarden korrekt. Det vill säga att respektive företag anser sig själv tolka och tillämpa standarden så som den avses och att de därför inte är i behov av extra vägledning. En annan förklaring till varför medverkande aktörer inte anser att mer vägledning är nödvändig kan vara att företagen inte vill att standarden ska tydliggöras då det sätter stopp för en något tvivelaktig tolkning av IFRS 15. Analysen indikerar att vissa företag väljer att tolka innehållet i standarden på ett sådant sätt att den passar in på det egna valet av redovisningsmetod. Val av tolkning kan vara något de själva är medvetna om ligger på gränsen till vad som är accepterat inom ramen för standardens tolkningsutrymme. Om det råder en viss insikt hos företag, att deras tolkning är lite väl generös, förklarar det varför företagen inte anser att ytterligare vägledning är relevant. Tydligare regler skulle i så fall begränsa deras möjligheter att redovisa intäkter över tid. Påtagliga gränser gällande vilken tolkning som är rådande skulle troligen bidra till att påverkan av övergången till IFRS 15 resulterar i ett mer markant utslag.

Sammanfattningsvis har uppsatsens författare noterat tendenser som tydliggör att övergången till IFRS 15 endast har en begränsad påverkan med avseende till svenska företags intäktsredovisning inom bygg- och fastighetsbranschen. Trots den nya standarden är det ett flertal av undersökta företag som inte redovisar sina intäkter annorlunda i förhållande till tidigare. Framförallt noteras att den påverkan som uppmärksammas är av principiell karaktär snarare än materiell. Med andra ord tar sig påverkan framförallt till uttryck i den finansiella information företagen är tvingade att inkludera i sina årsredovisningar snarare än en numerär effekt i företagets redovisning. Därutöver noteras att undersökta företag väljer att basera sina metoder vid

intäktsredovisning på tidigare standarder snarare än utifrån riktlinjer i IFRS 15. En inkonsekvent tillämpning och svårigheter att tolka standarden är två bidragande faktorer till att uppsatsens författare konstaterar att påverkan är begränsad. Implementeringen av IFRS 15, fastslår uppsatsens författare, bidrar inte till en omfattande påverkan. Normgivarnas vision med en heltäckande standard för ökad harmonisering verkar istället bidra till en inkonsekvent tillämpning, försvårad jämförbarhet och ökat informationsutbud med mindre substans.

Avslutningsvis anser uppsatsens författare att det valda fallet resulterar i att övergripande trender, förändringar och mönster identifieras. Uppmärksammade tendenser, anser uppsatsens författare, är av representativ karaktär till IFRS 15:s påverkan ur ett större perspektiv. IFRS 15 är en internationell standard som berör företags intäktsredovisning vilket innebär att om det finns uppmärksammade problem i en bransch är det troligtvis att liknande problem uppbådas i andra branscher. Ett tydligt mönster observerat i analysen är att jämförbarheten inte anses bli bättre i och med implementeringen av IFRS 15. Då jämförbarhet är en grundläggande förutsättning för att investerare ska kunna ta välgrundade beslut påverkas de i förlängningen av företagens tillämpning av IFRS 15. Det är lämpligt att tro att investerare i olika branscher är i behov av liknande typ av finansiell information och därav är en enhetlig tillämpning viktig för att säkerställa att investerare korrekt kan jämföra information från olika branscher. Ytterligare en trend som tar sig uttryck i analysen är att övergången till IFRS 15 resulterar i en inkonsekvent tillämpning, något som uppsatsen författare anser beror på ett bredare tolkningsutrymme och krångliga formuleringar. Uppsatsens författare anser det därför sannolikt att om bygg- och fastighetsbranschen har svårigheter att förstå innehållet i standarden lär även företag i andra branscher uppleva likartade problem.

8. Vidare forskning

Uppsatsen författare önskar att följande uppsats bidrar till en djupare förståelse gällande IFRS 15 och dess påverkan på den svenska bygg- och fastighetsbranschen. Uppsatsens författare är tillfreds med de urval av comment letters, företag, respondent- och informantintervjuer som bidrar till att uppsatsen når teoretiska mättnad och därmed även hög kvalitet. Uppsatsen landar i slutsatsen att IFRS 15 har en begränsad påverkan i bygg- och fastighetsbranschen. Däremot är det inte möjligt att ange vad den ringa påverkan beror på, något som därför skulle kunna utgöra ett intressant fokus i framtida forskning. Vid framtida studier är det också av intresse att inkludera en tidsaspekt. Då studien är av kvalitativ karaktär kan vidare forskning förslagsvis vara av kvantitativ karaktär. Enligt standarden ska IFRS 15 tolkas retroaktivt och en idé är att studera påverkan på resultat- och balansräkning, för ett och samma räkenskapsår, både före och efter att siffror korrigeras. Resultatet från en sådan studie skulle eventuellt kunna tydliggöra om undersökta företags syn på att implementeringen av IFRS 15 inte föranleder någon materiell påverkan på deras redovisning faktiskt överensstämmer med praktiken.

Studien innebär att ett ökat intresse gällande internationella redovisningsstandarder hos uppsatsens författare har väckts. En tanke som uppstått under arbetets gång är huruvida konvergensprojektet mellan IASB och FASB, som resulterar i IFRS 15, bidrar till att standarden är svårtillämpad för berörda aktörer. Något uppsatsens författare noterar är att IFRS 15 verkar vara en kompromiss mellan en regel- och principbaserad standard vilket kan vara en effekt av att normgivande organ försöker samarbeta. Med hänsyn till belysta tendenser, att standarden i stora delar är otydlig, går det dessutom att resonera kring varför IASB väljer att ignorera tydliga signaler i inkomna comment letters. Dock har dessa resonemang inte närmare diskuterats i uppsatsen och kan därför tänkas ligga till grund för analys vid vidare forskning.

Då uppsatsens författare anser att studiens slutsatser är av generell karaktär och därmed kan ses som representativa är det intressant att framöver studera mer djupgående IFRS 15:s påverkan på andra typer av företag och branscher. Därutöver anser uppsatsens författare att det är intressant att genomföra en fallstudie där en specifik organisation, istället för en specifik händelse, studeras. En ingående analys av en organisation kan tydliggöra verksamhetens resonemang gällande deras val och tolkning av hur intäkter över tid får och bör redovisas. Det är dessutom troligt att IFRS 15 fortsättningsvis kommer att påverka företags intäktsredovisning vilket bör motivera vidare forskning kring ämnet. Uppsatsen har genomförts i ett tidigt stadie av företags tillämpning av IFRS 15 och därför bör ytterligare studier ske framöver för att sä-

kerställa att den begränsade påverkan uppsatsens författare noterar råder inte endast är temporär. Flera respondenter poängterar nämligen att de tror en harmonisering kan komma att ske framöver. Fortsatta studier kan därför undersöka om IFRS 15:s begränsade påverkan ökat eller minskat i förhållande till den påverkan vår studie har kommit fram till råder. Därav kan genomförandet av ytterligare studier gällande IFRS 15 vara till nytta för praktiker, akademiker och normgivande organ.

9. Referenslista

Albu, C.N., Albu, N. & Alexander, D. (2014). When global accounting standards meet the local context - Insights from an emerging economy, *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 25, nr. 6, ss. 489–510

Alexander, D., de Brébisson, H., Circa, C., Eberhartinger, E., Fasiello, R., Grottke, M. & Krasodomska, J. (2018). Philosophy of language and accounting, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 31, nr. 7, ss. 1957–1980

Alexander, D. & Jermakowicz, E. (2006). A True and Fair View of the Principles/Rules Debate, *ABACUS*, vol. 42, nr. 2, ss. 132–164

Artsberg, K. (1992). Normbildning och redovisningsförändring: värderingar vid val av mätprinciper inom svensk redovisning, Lund: Lunds universitet

Artsberg, K. (2005). Redovisningsteori: -policy och -praxis, Malmö: Liber ekonomi

Bedford, N.M., Brummet, R.L., Churchill, N.C. & Fertig, P.E. (1966). A statement of basic accounting theory, Sarasota, Fl.: American Accounting Association

Bennett, B., Bradbury, M. & Prangnell, H. (2006). Rules, Principles and Judgments in Accounting Standards, *ABACUS*, vol. 42, nr. 2, ss. 165-188

Bowen, G.A. (2008). Naturalistic inquiry and the saturation concept: a research note, *Qualitative Research*, vol. 8, nr 1, ss. 137-152

Bryman, A. & Bell, E. (2017). Företagsekonomiska forskningsmetoder, 3:e uppl, Stockholm: Liber AB

Deegan, C. & Unerman, J. (2011). Financial accounting theory, 2:a europeiska uppl, Maidenhead: Mc Graw-Hill Education

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) Organisation. (okänt:a). IFRIC 15 - Agreements for the construction of real estate, hämtad från: <https://www.efrag.org/Activities/121/IFRIC-15---Agreements-for-the-Construction-of-Real-Estate#>
[Tillgänglig 18 april 2019]

European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) Organisation. (okänt:b). IFRS 15 revenue from contracts with customers, hämtad från: <https://www.efrag.org/Activities/245/IFRS-15-Revenue-from-Contracts-with-Customers#>
[Tillgänglig 23 april 2019]

FAR AB. (2018). IFRS-volymen 2018, Stockholm

Fearnley, N. & Gray, S. (2015). National institutional factors and IFRS Implementation in Europe, *International Journal of Accounting & Information Management*, vol. 23, nr. 3, ss. 271–288

Hjelström, A. & Hjelström, T. (2018). IFRS 15 oväsentliga eller betydande effekter, *Balans*, vol. 2018, nr. 4, ss. 11-18

Horngren, C.T. (1965). How Should We Interpret the Realization Concept?, *Accounting Review*, vol. 40, nr. 2, ss. 323–333

International Accounting Standards (IASB) Organisation. (okänt). IAS 18 Revenue, hämtad från: http://www.icab.org.bd/icabweb/webNewsEventNoticeCir/viewPdf?filePath=/app/share_Storage/Attachments/icabwebcommonupload/images/upload/webupload/general_file/general_file/IAS_18_2017.pdf
[Tillgänglig 15 april 2019]

International Accounting Standards (IASB) Organisation. (2009). IAS 11: Construction Contracts, hämtad från: [InternationalAccountingStandard11.pdfhttps://www.ucecniportal.cz/stahnout/ias-11-en_842.pdf](https://www.ucecniportal.cz/stahnout/ias-11-en_842.pdf)
[Tillgänglig 15 april 2019]

International Accounting Standards (IASB) Organisation. (2018). Conceptual Framework for Financial Reporting: Project Summary, hämtad från: <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>
[Tillgänglig 15 april 2019]

International Financial Reporting Standards (IFRS) Organisation. (okänt). Exposure Draft and comment letters - Effective Date of IFRS 15, hämtad från: <https://www.ifrs.org/projects/2015/revenue-from-contracts-with-customers/comment-letters-projects/ed-effective-date/#consultation>
[Tillgänglig 24 april 2019]

International Financial Reporting Standards (IFRS) Organisation. (2014). IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers: Project Summary and Feedback Statement, hämtad från: <https://www.ifrs.org/-/media/project/revenue-from-contracts-with-customers/project-summary-feedback-statement.pdf>

[Tillgänglig 15 april 2019]

International Financial Reporting Standards (IFRS) Organisation. (2016). Due Process Handbook, hämtad från: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/about-us/legal-and-governance/constitution-docs/due-process-handbook.pdf?la=en>

[Tillgänglig 15 maj 2019]

Jensen Jr, D.A. & Craig Jr, J.W. (1998). The impact of TAMRA '88 on US construction accounting practices, *Construction Management & Economics*, vol. 16, nr. 3, ss. 303–313

Kam, V. (1990). Accounting theory, New York: Wiley

Kaplow, L. (1992). Rules versus standards: an economic analysis, *Duke Law Journal*, vol. 42, nr. 3, ss. 557-629

Lagerström, B. (1995). Successiv resultatavräkning av pågående arbeten: fallstudier i tre byggföretag, Linköping: Linköpings universitet

Marton, J. (2016). Är svensk redovisning smittad av IFRS?, *Balans*, 4 november, hämtad från: <https://www.tidningenbalans.se/kronika/ar-svensk-redovisning-smittad-av-ifrs/>

[Tillgänglig 20 april 2019]

Marton, J., Lundqvist, P. & Pettersson, A.K. (2018). IFRS - i teori och praktik, 5:e uppl, Stockholm: Sanoma Utbildning AB

McConnell, P. (2014). Revenue recognition: finally, a Standard approach for all, *Investor Perspectives*, 27 juni, hämtad från: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/resources-for/investors/investor-perspectives/investor-perspective-jun-2014-1.pdf>

[Tillgänglig 20 april 2019]

Nasdaq Stockholm AB. (2018). Promemoria om redovisning av fastighetsutveckling genom bostadsrättsföreningar (17/18), hämtad från: <https://newsclient.omxgroup.com/cds/DisclosureAttachmentServlet?showInline=true&messageAttachmentId=703406>

[Tillgänglig 14 maj 2019]

Nilsson, S. (2014). Redovisningens normer och normbildare: en nationell och internationell översikt, 5:e uppl, Malmö: Studentlitteratur AB

Nordlander, M. (2018). Börsen granskar bostadsutvecklare, *Fastighetsnytt*, 27 november, hämtad från:

<https://fastighetsnytt.se/2018/10/borsen-granskar-bostadsutvecklare/>

[Tillgänglig 20 april 2019]

Paton, W.A. & Littleton, A.C. (1940). An introduction to corporate accounting standards, Sarasota, Fl.: American Accounting Association

Petersen, C. & Plenborg, T. (2010). How Do Firms Implement Impairment Tests of Goodwill?, *ABACUS*, vol. 46, nr. 4, ss. 419–446

Prop. 1995/96:10. Års- och koncernredovisning

Psaros, J. & Trotman, K.T. (2004). The Impact of the Type of Accounting Standards on Preparers' Judgments, *ABACUS*, vol. 40, nr. 1, ss. 76–93

Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. (2014). Att skriva en bra uppsats, 3:e omarb. uppl, Stockholm: Liber AB

SFS. 1995:1554. Årsredovisningslagen

Skärvad, P.H. & Lundahl, U. (2016) Utredningsmetodik, 4:e uppl, Lund: Studentlitteratur AB

Smith, D., Brännström, D. & Jansson, A. (2015). Redovisningens språk, Lund: Studentlitteratur

Sterling, R.R. (1967). Conservatism: The Fundamental Principle of Valuation in Traditional Accounting, *ABACUS*, vol. 3, nr. 2, ss. 109–132

Trabelsi, S. (2018). IFRS 15 Early adoption and accounting Information: Case of Real Estate companies in Dubai, *Academy of Accounting and financial studies Journal*, [e--journal] vol. 22, nr. 1, hämtad från: <https://www.abacademies.org/articles/ifrs-15-early-adoption-and-accounting-information-case-of-real-estate-companies-in-dubai-6983.html>

[Tillgänglig 20 april 2019]

Tsakumis, G.T. (2007). The influence of culture on accountants' application of financial reporting rules, *ABACUS*, vol. 43, nr. 1, ss. 27–48

Walker, R.G. (2007). Reporting Entity Concept: A Case Study of the Failure of Principles-Based Regulation, *ABACUS*, vol. 43, nr. 1, ss. 49–75

Wüstemann, J. & Wüstemann, S. (2010). Why Consistency of Accounting Standards Matters: A Contribution to the Rules-Versus-Principles Debate in Financial Reporting, *ABACUS*, vol. 46, nr. 1, ss. 1–27

Zimmerman, A.B. & Bloom, R. (2016). The Matching Principle Revisited, *Accounting Historians Journal*, vol. 43, nr. 1, ss. 79–119

Comment Letters

Accounting Standards Board (ASB) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL01%20ASB.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Accounting Standards Board (ASB) Organisation. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL001%20-%20UK%20ASB%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Autorite des Normes Comptables (ANC) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL09%20ANC.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Autorite des Normes Comptables (ANC) Organisation. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL010%20-%20ANC%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Committee of European Securities Regulators (CESR) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL02%20CESR.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Deloitte. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5227_VeronicaPooleDeloitte_0_DeloitteToucheTohmatsuLimited.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Dutch Accounting Standards Board (DASB) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL04%20DASB.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Dutch Accounting Standards Board (DASB) Organisation. (2012). Comment letter IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL004%20-%20DASB%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6.pdf>

[Tillgänglig 23 april 2019]

Ernst & Young. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5256_LeovanderTasErnstYoungGlobal-Limited_0_ErnstYoungGlobalLtd.pdf

[Tillgänglig 23 april 2019]

Federation of European Accountants (FEE) Organisation. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL021%20-%20FEE%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6%20%28received%20after%20approval%20of%20comment%20letter%29.pdf>

[Tillgänglig 23 april 2019]

Financial Reporting Council (FRC) Organisation. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5181_VTuhobolFinancialReporting-CouncilFRCMauritius_0_FinancialReportingCouncilMauritius.pdf

[Tillgänglig 23 april 2019]

Independent Commission Against Corruption (ICAC) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL08%20ICAC.pdf>

[Tillgänglig 23 april 2019]

Independent Commission Against Corruption (ICAC) Organisation. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL006%20-%20ICAC%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6.pdf>

[Tillgänglig 23 april 2019]

Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fweb-publishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL06%20ICAS.pdf>

[Tillgänglig 23 april 2019]

Institute of International Finance, Comment letter (IIF) Organisation. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_4993_Dorothee-BucquetIIF_0_IIFSAGEDRevRecdeferraldate150529.pdf

[Tillgänglig 23 april 2019]

International Organisation of Securities Commissions (IOSCO) Organisation. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5240_JulieAErhardtOrganizacinInternacionaldeComisionesdeValoresOICVInternationalOrganisationofSecuritiesCommissionsIOSCO_0_IOSCO.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Mazars. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL009%20-%20Mazars%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Mazars. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5213_BARBETMASSINMICHELMAZARS_0_MazarsCommentLetteronED201502EffectivedateofIFRS15ProposeAmendmentstoIFRS15.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Organismo Italiano di Contabilità (OIC) Organisation. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL05%20OIC.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Organismo Italiano di Contabilità (OIC) Organisation. (2012). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FProject%20Documents%2F245%2FCL022%20-%20OIC%20%20-%20EFRAG%20DCL%20on%20IASB%20ED-2011-6%20%28received%20after%20approval%20of%20comment%20letter%29.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

PricewaterhouseCoopers. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5151_TonyDebell-PwC_0_IFRS15deferralEDPwC2015.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Securities Industry and Financial Markets Association (SIFMA) Organisation. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5026_TimBridgesSecuritiesIndustryampFinancialMarketsAssociationAssetManagementGroupSIFMAAMG_0_SIFMA.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Siemens. (2010). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FProject%20Documents%2F196%2FCL03%20Siemens.pdf>
[Tillgänglig 23 april 2019]

Unilever. (2015). Comment letter - IFRS 15, hämtad från: http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//49/49_5180_DominicMathonUnilever_0_Unilever.pdf
[Tillgänglig 23 april 2019]

Årsredovisningar

Akelius Residential Property AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://mb.cision.com/Main/3302/2764344/1008078.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Alm Equity AB. (2019). Bokslutskommuniké 2018, hämtad från: <http://investorrelations.almequity.se/media/3671/alm-equity-bokslutskommuniké-2018.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Amasten Fastighets AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämta från: <https://mb.cision.com/Public/1704/2787238/829dda192808cfb3.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Aros Bostad. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://mb.cision.com/Main/16425/2752440/999357.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Atrium Ljungberg. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://www.al.se/contentassets/6b61a033a162454e875def897b2933e7/arsredovisning-2018.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Besqab. (2019). Bokslutskommuniké 2018, hämtad från: <http://investors.besqab.se/afw/files/press/besqab/201902203729-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Bonova. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://vp224.alertir.com/afw/files/press/bonava/201903205726-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Bonäsudden Holding AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://www.bonasudden.se/investor-relations/finansiella-rapporter/>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Brinova fastigheter AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: https://brinova.se/sites/brinova.se/files/page_attached_files/brinova_ar_slutlig.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

ByggPartner i Dalarna Holding AB. (2019). Bokslutskommuniké 2018, hämtad från: <https://www.byggpartner.se/wp-content/uploads/2019/03/Bokslutskommunik-2018-12-31.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Diös Fastigheter AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: https://www.dios.se/global-assets/ir/svenska/rapporter/2018/dios_ar2018_webb.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

Fastighets AB Balder. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://www.balder.se/sites/balder/files/1025218.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Fastighets AB Trianon. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://trianon.se/wp-content/uploads/2019/04/TRIANON-A%CC%8AR-2018.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Genova Property Group AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://mb.cision.com/Main/13559/2787951/1025229.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Heba Fastighets AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://mb.cision.com/Main/1260/2786852/1024343.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Heimstaden AB. (2019). Bokslutskommuniké 2018, hämtad från: <https://ir.heimstaden.com/afw/files/press/heimstaden/201902050446-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Hembla AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://www.hemblagroup.se/sv/hemblas-arsredovisning-2018-publicerad-pa-www-hemblagroup-se/>
[Tillgänglig 22 april 2019]

JM AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://www.jm.se/contentassets/887a7bd8d1844df0ab28f850d3a7f91b/wkr0006.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

K2A Knaust & Andersson Fastigheter AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: <https://vp204.alertir.com/afw/files/press/k2a/201904049755-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Magnolia Bostad AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
http://vp251.alertir.com/afw/files/press/magnolia/Magnolia_Bostad_arsredovisning_2018.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

NCC AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från: https://www.ncc.se/globalassets/investor-relations/arsredovisning/ncc_ar_swe_190315.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

Oscar Properties Holding AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://mb.cision.com/Main/7077/2786758/1024550.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Prime Living Entreprenad AB. (2019). Bokslutskommuniké 2018, hämtad från:
http://www.primeliving.se/wp-content/uploads/2019/02/prime-living-ab-publ-offentliggor-bokslutskommunike-januari-69120_Prime_Living_Bokslutskommunike_2018.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

Samhällsbyggnadsbolaget. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://mb.cision.com/Main/15487/2774273/1015510.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Serneke Group AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://vp216.alertir.com/afw/files/press/serneke/201904092712-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Skanska AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://group.skanska.com/4961d3/globalassets/investors/reports--publications/annual-reports/2018/ars-och-hallbarhetsredovisning-2018.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

SSM. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://www.ssmlivinggroup.com/sv/wp-content/uploads/sites/3/2019/02/ssmlivinggroup-okad-andel-hyresratter-och-vassare-bostadsrattsprodukt-till-malgruppen-190221.pdf>
[Tillgänglig 24 april 2019]

Sydsvenska Hem AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
http://www.bequoted.com/bolag/sydsvenska-hem/download/?file=arsredovisning-2017-2018-66640/Svenska-Hem_Arsredovisning_2018-08-28.pdf
[Tillgänglig 22 april 2019]

Tobin Properties AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<https://mb.cision.com/Main/9659/2767785/1010974.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Victoria Park AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<http://vp197.alertir.com/files/press/wallenstam/201903205257-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

Wallenstam AB. (2019). Årsredovisning 2018, hämtad från:
<http://vp197.alertir.com/files/press/wallenstam/201903205257-1.pdf>
[Tillgänglig 22 april 2019]

10. Bilagor

10.1 Bilaga 1 - Intervjulist

Respondenter

- F1, ekonomichef, intervju genomförd den 16 april 2019
- U1, redovisningsekonom, intervju genomförd den 15 april 2019
- Malin Olsson, ekonomichef BoKlok, intervju genomförd den 24 april 2019
- Peter Kindstrand, ekonomichef JM, intervju genomförd den 26 april 2019
- Annika Parck, controller NCC, skriftligt svar den 3 maj 2019

Informeranter

- Matthias Lötbörn, partner och auktoriserad revisor KMPG, skriftligt svar den 3 maj 2019
- R1, partner och auktoriserad revisor, skriftligt svar den 6 maj 2019

10.2 Bilaga 2 – Intervjuguide, respondenter

- Vad har du för ställning i företaget?
- Hur involverad är du i arbetet med den praktiska redovisningen?
- Hur mycket har IFRS 15 diskuterats på din arbetsplats?
- Har ni som företag lagt ner mycket tid och resurser på att tolka regelverket?
- Har det uppstått något problem vid implementering av den nya standarden?
- Hur har företagets räkenskaper påverkats av implementeringen av IFRS 15?
- Ni skriver i er årsredovisning från 2018 att implementeringen av IFRS 15 ej lett till någon förändring. Varför är det så? På vilket sätt har det ej skett någon förändring i er intäktsredovisning?
- Upplever ni att transparensen blivit bättre med nya krav på upplysning?
- Tror ni informationen i era noter är användbar för investerare?
- Upplever ni att ni fått större tolkningsmöjligheter vid tillämpningen av IFRS 15?
- Anser ni att er implementeringen varit lyckad?
- Skulle bättre anvisningar från normgivaren förbättra/underlätta ert arbete?
- Hur fastställer ni att informationen baseras på tillförlitlig information?

10.3 Bilaga 3 - Informantenkät

Syftet med studien är att undersöka hur företag inom fastighetsbranschen har tolkat samt implementerat den nya standarden IFRS 15. Vi ställer oss frågande om den tillämpats så som den var avsedd att tillämpas enligt normgivaren. Uppsatsen har avgränsats till att endast studera en del av IFRS 15 nämligen intäktsredovisning. Avgränsningen har gjorts med förhoppningen att en mer djupgående analys av en specifik redovisningsmodell ska tydliggöra potentiell problematik vid implementering och tillämpning av normen. Trots att endast en utmärkande del av standarden undersöks är förhoppningen att uppmärksammade idéer och tendenser kan bidra till en djupgående analys och ett mer generellt perspektiv där noterade trender kan appliceras i en större kontext. Med anledning av resonemanget ovan ställer vi därför följande frågor till dig;

1. Ett av syftena med IFRS 15 är att transparensen i årsredovisningen ska öka. Ett sätt att öka transparensen är att tvinga företagen att lämna mer information i noterna. Leder det ökade upplysningskravet till en ökad transparens eller leder det till att text utan informationsvärde produceras?
2. Många noterade fastighetsföretag skriver i sina årsredovisningar att införandet av IFRS 15 inte har lett till några väsentliga förändringar i redovisningen. Hur resonerar du kring detta? Vad kan det bero på?
3. Finns det någon specifik del av standarden som företagen har svårt att ta till sig eller är standarden tillräckligt tydligt utformad?
4. Anser du att IASB bör ge ut kompletterande information och vägledning eller är den nya standarden lättillgänglig?
5. IFRS 15 är till skillnad från föregående standarder mer principbaserad vilket innebär att företagen fått ökade tolkningsmöjligheter. Kan det ökade tolkningsutrymmet leda till att likartade företag kommer att redovisa en och samma typ av transaktion olika och därmed försvåra jämförbarheten mellan företagen?
6. Intäktsredovisningen är ett högaktuellt ämne som berör många företag. Många av de företag som vi har varit i kontakt med har avstått från att delta i studien och de företag som valt att delta har valt att delta anonymt. Hur kommer det sig att ämnet är så pass känsligt?
7. Vi är särskilt intresserade av att undersöka hur den nya standarden påverkat den successiva vinstavräkningen (prestationsåtaganden som uppfylls över tid). Upplever du att det finns någon särskild problematik kopplat till det här området?

10.4 Bilaga 4 - Sammanställning årsredovisningsgranskning 1

Företag	Huvudsakliga inkomstkällan	Standard	Påverkan	Information om hur intäktsredovisningen fungerar
Akelius Residential Property AB	Uthyrning	IAS 17	Ej relevant	Ej relevant
ALM Equity AB	Försäljning	IFRS 15	Begränsad	Ja
Amasten Fastighets AB	Uthyrning	IAS 17	Ej relevant	Nej
Aros Bostad	Försäljning	IFRS 15	Begränsad	Ja
Atrium Ljungberg	Uthyrning	IFRS 15 och 16 (hyror)	Begränsad	Nej
Besqab	Försäljning	IFRS 15	Begränsad	Nej
Bonava	Försäljning	IFRS 15	Ingen	Ja
Bonäsudden Holding AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Ja
Brinova fastigheter AB	Försäljning och uthyrning	IFRS 15	Begränsad	Nej
ByggPartner i Dalarna Holding AB	Uthyrning	Framgår ej	Framgår ej	Nej
Diös Fastigheter AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Nej
Fastighets AB Balder	Uthyrning	IFRS 15	Begränsad	Nej
Fastighets AB Trianon	Uthyrning	Framgår ej	Framgår ej	Nej
Genova Property Group AB	Försäljning	Framgår ej	Framgår ej	Ja
Heba Fastighets AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Nej
Heimstaden AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Nej
Hembla AB	Uthyrning	IAS 17	Ingen	Nej
JM AB	Försäljning	IFRS 15	Ingen	Ja
K2A Knaust & Andersson Fast. AB	Uthyrning	Framgår ej	Ingen	Nej
Magnolia Bostad AB	Försäljning och uthyrning	IFRS 15	Ingen	Ja
NCC AB	Byggnation	IFRS 15	Ingen	Ja
Oscar Properties Holding AB	Försäljning	IFRS 15	Ingen	Ja
Prime Living Entreprenad AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Nej
Samhällsbyggnadsbolaget	Uthyrning	Framgår ej	Framgår ej	Nej
Serneke Group AB	Byggnation	IFRS 15	Ingen	Ja
Skanska AB	Byggnation	IFRS 15	Ingen	Ja
SSM	Försäljning	IFRS 15	Ja	Ja
Sydsvenska Hem AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Nej
Tobin Properties AB	Försäljning	IFRS 15	Ingen	Ja
Victoria Park AB	Uthyrning	IFRS 15	Ingen	Ja
Wallenstam AB	Uthyrning	IFRS 16	Ej relevant	Ej relevant

10.5 Bilaga 5 - Sammanställning årsredovisningsgranskning 2

Företag	Redovisning vid en viss tidpunkt	Tillämpning av succesvis vinstavräkning	Antal gånger IFRS 15 nämns i årsredovisningen	Källa (år 2019)
Akelius Residential Property AB	Ej relevant	Nej	3	Årsredovisning
ALM Equity AB	Nej	Ja	15	Bokslutkommuniké
Amasten Fastighets AB	Ej relevant	Nej	3	Årsredovisning
Aros Bostad	Ja	Ja	9	Bokslutkommuniké
Atrium Ljungberg	Nej	Ja	6	Årsredovisning
Besqab	Ja	Ja	5	Bokslutkommuniké
Bonava	Nej	Ja	6	Årsredovisning
Bonäsudden Holding AB	Framgår ej	Framgår ej	6	Årsredovisning
Brinova fastigheter AB	Ja	Nej	6	Årsredovisning
Byggpartner i Dalarna Holding AB	Framgår ej	Framgår ej	0	Bokslutkommuniké
Diös Fastigheter AB	Framgår ej	Framgår ej	4	Årsredovisning
Fastighets AB Balder	Ja	Nej	3	Årsredovisning
Fastighets AB Trianon	Framgår ej	Framgår ej	0	Årsredovisning
Genova Property Group AB	Ja	Ja	0	Årsredovisning
Heba Fastighets AB	Framgår ej	Framgår ej	1	Årsredovisning
Heimstaden AB	Framgår ej	Framgår ej	2	Årsredovisning
Hembla AB	Ej relevant	Ej relevant	5	Bokslutkommuniké
JM AB	Nej	Ja	9	Årsredovisningen
K2A Knaust & Andersson Fast. AB	Framgår ej	Framgår ej	2	Årsredovisning
Magnolia Bostad AB	Ja	Ja	32	Årsredovisning
NCC AB	Ja	Ja	22	Årsredovisning
Oscar Properties Holding AB	Nej	Ja	4	Årsredovisning
Prime Living Entreprenad AB	Ja	Nej	1	Årsredovisning
Samhällsbyggnadsbolaget	Framgår ej	Framgår ej	2	Bokslutkommuniké
Serneke Group AB	Ja	Nej	8	Årsredovisning
Skanska AB	Bostäder (köpare)	Byggverksamhet	23	Årsredovisning
SSM	Ja	Nej	8	Årsredovisning
Sydsvenska Hem AB	Framgår ej	Framgår ej	4	Årsredovisning
Tobin Properties AB	Nej	Ja	5	Årsredovisning
Victoria Park AB	Ja	Nej	2	Årsredovisning
Wallenstam AB	Ej relevant	Ej relevant	7	Årsredovisning